de clacă. Ah! ce vremurĭ era pe vremea luĭ Caragea! duceaĭ vătafuluĭ de plasă un oŭ și el te ajuta să scoțĭ din spinarea mojiculuĭ de țĕran un boŭ; cu zapciu de adĭ nicĭ nu e de vorbă, de aceea m'am hotărît să pornesc o plângere împotrivă-ĭ, că nedreptățesce lumea, și nădăjduesc că cu óre-care dare de banĭ îl voĭ da peste cap.

— O să facĭ o ispravă vrednică de tótă lauda, dise primul grec suspinând, póte că cu asta o să învețĭ și pe alțiĭ să nu maĭ fie slușbașĭ neînțelegătorĭ. D-ta eștĭ maĭ norocit decât mine căcĭ aĭ banĭ să plătescĭ câștiul la vreme și să-țĭ maĭ rĕmâe ca să ungĭ osia pe icĭ pe colo; pe când eŭ!....

— Ce d-tale nu îțĭ merg treburile bine?

— Ba, slavă Domnuluĭ, pămêntul mĕ hrănesce bine, dar pustiul de noroc mĕ prigonesce; închipuesce-țĭ că viind încoa cu câștiul moșieĭ banĭ ghiață, îmĭ eși înainte în drumul mare pe luciul de câmpie vestitul haĭduc Tunsu și îmĭ luà frumos teșila cu banĭ și îmĭ maĭ dădù de dăruială și o sfântă de bătae, din care pricină o luaĭ rasna pe câmp.

— Aĭ fost călcat de hoțĭ! esclamà grecul sfeclind'o și uitându-sĕ sperios în juru-ĭ.

— Da, frățico, rĕspunse camaradul sĕŭ de drum oftând.

— Și pe unde?

— P'aicĭ p'aprópe, eram pe câmpie lucie ca și noĭ acum. Astea le dise tocmaĭ după ce trecuse dincolo de hanul Gâștescilor și sĕ afla în mijlocul unuĭ câmp între doŭă pădurĭ.

— Câțĭ eraŭ?

— Unul singur.

— Unul singur! esclamà grecul pufnind de rîs, și te-aĭ lăsat să fi jefuit și bătut de un singur om! sĕ vede că nu eștĭ palicari.

— Ba sunt și prea sunt, dar acel singur om era Tunsu. N'aĭ audit de Tunsu d-ta?

— Ba am audit o mie și o sută de minciunĭ, dar cu aste pistóle în mână n'am habar eŭ de el.

— Nu te prinde frate, pelea luĭ e fermecată și n'o prinde glonțul.

— Orĭ-cum ar fi s'o am eŭ numaĭ la cătare și va vedea el cine e Aristide Arpagonis.

— De! nu sunt toțĭ ómeniĭ așa de vitejĭ, eŭ o pățiiŭ și o înghițiiŭ. De aceea când audiiŭ că ducĭ baniĭ câștiuluĭ și mĕ încredințaiŭ că eștĭ om filotim, mĭ-a venit în gând ca să mĕ rog de d-ta ca de un creștin și tovarăș de omenie să mĕ împrumuțĭ cu 20,000 de leĭ, fiindcă am mare nevoe; stăpânul moșieĭ nu mĕ îngădue și dacă nu i-oĭ duce baniĭ, îmĭ aruncă pe drumurĭ nevasta și copiĭ.

— Ce glumescĭ d-ta! esclamă grecul uitându-sĕ mirat la tovarășul sĕŭ de drum.

— Ba nu glumesc nenișorule, rĕspunse celălalt; eŭ sunt om cinstit, îțĭ daŭ la mână răvaș ca să nu rĕmâĭ păpubaș și te trec și la pomelnic între neamurĭ ca pe cel maĭ mare binefăcĕtor.

— Ia nu maĭ spune ghimbușurĭ prietine, dise grecul dând călcâe caluluĭ, căcĭ nu e vremea de snóve și Bucurescii sunt departe. Sluga, te lasă sănĕtos.

— Mĕ lașĭ tu, dar nu te las eŭ, strigă prefăcutul grec în Romănesce, puindu-sĕ în fața adevĕratuluĭ grec și sprijinindu-ĭ în pept gura celor doŭă pistóle, carĭ ca fulgerul eșise din buzunare.

Vĕdênd acéstă minune neașteptată, viteazul de maĭ nainte uită că are și el pistóle în buzunar și începù să strige:

— Aman, nu mĕ omorî.

— Tunsul nu omóră pe ómeniĭ de înțeles, rĕspunse haĭducul țiindu-l mereŭ la cătare; dacă scoțĭ binișor baniĭ ce aĭ adunat din sudórea țĕranilor, și apoĭ plecĭ ca un om de ispravă acasă fără a spune la nimenĭ nimic, nu-țĭ fac nicĭ un rĕŭ, dar dacă veĭ vesti stăpânirea, mĕ jur pe cinstea

mea de Tunsu, că te omor chiar d'aĭ fi în cămara caseĭ tale înconjurat de sute de argațĭ. Scóte baniĭ și plécă.

Grecul nu sĕ prea grăbea; maĭ ales când audi că Tunsu nu omóră, îĭ maĭ veni inima la loc și ridicându-sĕ în scărĭ începù să-șĭ rotéscă ochiĭ pe luciul câmpieĭ ca dór' o zări puĭ de om.

— Ce maĭ staĭ la gândurĭ? adause Tunsu cam impacientat; vréĭ să vĕrs sânge d'a surda saŭ nădăjduescĭ să scapĭ din ghiarele mele? Nu te maĭ hrăni d'asemenea gândurĭ; suntem încunjurațĭ de ómeniĭ meĭ, carĭ de departe îngrijesc ca să nu fim de nimenĭ turburațĭ. Dacă-țĭ place să facĭ cunoscință și cu eĭ, îĭ chiem bucuros; dar să sci că eĭ nu sunt miloșĭ ca mine, ci tae gâtul celor ce le cad în mână.

După aceste cuvinte, scóse din gură o fluerătură hoțéscă, care înghéță sângele în corpul omuluĭ și grecul audind'o înțeleni de frică și numaĭ decât aruncà punga jos și vru s'o tuléscă d'a fuga.

— Staĭ, strigà Tunsul, să-țĭ daŭ fițuică de ceia ce am primit ca să aĭ să eĭ. Na rĕvaș pentru 20,000 de leĭ primițĭ de mine Ioniță Tunsu, na și un galben ca să aibĭ ce mânca pân'acasă. Acum dumi-te înapoĭ de vedĭ de câștiul moșieĭ, și pădesce-te să nu spuĭ ceva la zapciĭ, că atâta țĭ-e.

Grecul sĕ întórse înapoĭ pe unde venise, și în loc de a asculta pe Tunsu sĕ duse la tact la Obedeanca și spuse cumcă eșind din pădurea Babelor a fost jefuit de Tunsu în mijlocul câmpieĭ aprópe de Persicenĭ.

Zapciul sĕ mirà fórte aflând că Tunsu e așa de aprópe de el și porni în fruntea poterașilor luĭ ca să bată pădurile și să dea de cuibul haĭduculuĭ, dar îĭ fù munca d'a surda. Nu găsi picior de hoț, cu tóte că colindase cu ómeniĭ săĭ tóte colțulețele și stufișurile. Pasă-mi-te Tunsu sĕ ascunsese în hrubă a căreĭ întrare nu era de nimenĭ cunoscută.

Câte-va dile după ce ajunse grecul la el acasă, întrà

în curte-ĭ un om cărunt, cu înfățișarea cuviósă și portul boeresc:

— Cocóne, dise el adresându-sĕ către cațaon care stropolea prin curte, mi s'a rupt caleasca în băltacul din marginea pădureĭ și nu pot merge înainte. Te rog să mĕ găzduescĭ până mâne că am banĭ asupră-mĭ cam mulțĭ și mĭ-e frică să mân pe la hanurĭ.

Grecul il primi cam strâmbând din nas, căcĭ era calic nevoe mare și-ĭ era milă de crâmpeiul de lumînare ce va arde străinul și îmbucătura ce va mânca la masa luĭ, dar după ce stătù cu el de vorbă și maĭ cu seamă după ce cinà împreună, nu maĭ putea să sĕ maĭ îndure de așa om mucalit la vorbă și întârdie stând cu el la sfat cine scie până când.

După ce sĕ potoli tótă casa și sĕ culcà și el și mosafirul sĕŭ, tocmaĭ când adormise bine sĕ deșteptà simțindu-sĕ apucat de gât de o mână vêrtósă și voi să sĕ scóle în sus.

— Staĭ că eŭ sunt Tunsu, șopti cineva la urechia greculuĭ sugrumându-l; te-am rugat să nu mĕ spuĭ la zapciŭ și nu te-aĭ ținut de cuvênt; eŭ mĕ țiŭ; și-ĭ împlântà în pept în partea inimeĭ un cuțit ascuțit pe care i'l lăsà în rană și eși binișor din casă fără să fie oprit de nimenĭ fiind-că toțĭ dormiaŭ.

A doŭa di argațiĭ și slugile greculuĭ găsiră ușile și porțile date de perete, pe străin nicăirĭ și pe stăpânul lor mort înghețat, avênd pe pept o hârtie pe care era scris:

— Așa pedepsesce Tunsu pe dușmaniĭ sĕĭ.

IX.

Banul Iordache Filipescu și vornicul Furtună.

Câțĭ-va anĭ după scena descrisă maĭ sus, Tunsu sĕvêrși o îndoită călcare într'o singură di în mijlocul Bucurescilor, diŭa nămiezea mare, care puse în picióre orașul întreg și băgà spaimă în toțĭ boeriĭ.

Ăst hoţ curagios precum mergea în Grozăvescĭ fără de sfială tot asemenĭ să ducea şi în Bucurescĭ, trecea fără sinchisélă, pe lângă ómeniĭ stăpânireĭ şi înfrunta scrutătórea privire a Cârc-Serdaruluĭ celuĭ maĭ împeliţat, căcĭ nimenĭ nu vĕḑuse adevĕrata sa fisionomie, nicĭ ceĭ călcaţĭ de el şi nicĭ chiar majoritatea ceteĭ sale, căcĭ el şi când sta în tabĕră şi când făcea vr'o călcare, nu apărea între cetaşiĭ sĕĭ decât numaĭ dechisat cu o măestrie rară în fel de fel de forme.

Într'o ḑi eşi din codrul sĕŭ un om cu barbă rotundă şi căruntă, rumen la faţă şi cuvios la înfăţişare, încălţat cu iţarĭ albĭ strânşĭ pe corp şi cu cisme lungĭ în picióre; pe corp era învesmêntat cu o cămaşe albă, care cădea peste iţarĭ până maĭ sus de ghenunche şi cu un mintean cafeniŭ încheiat în mijlocul peptuluĭ cu nasturĭ de găitan negru; la mijloc era încins cu un chimir lat de piele cusut cu florĭ de felurite colorĭ şi în cap purta o pălărie cu boldurĭ late. Ast om, care după chip şi port sĕmâna cu un mazil de munte chiabur, era călare pe un cal murg plin de foc şi avea atârnate dinaintea şeleĭ doŭă trăiştĭ doldora şi o ipingea négră strânsă.

Când era să iasă din pădure, hoţul ce era de santinelă puse mâna pe frânele caluluĭ şi-ĭ strigă:

— Staĭ pe loc.

El însă drept orĭ-ce rĕspuns arse mânile hoţuluĭ cu o lovitură de biciŭ, scóse din buze un fluer ascuţit şi calul sbură ca o săgétă.

— Era căpitanul! murmură hoţul remâind în loc împietrit.

Ast mazil cuvios, care după spusa hoţuluĭ nu era altul de cât căpitanul, adecă Tunsu, merse într'o fugă de cal până în Bucurescĭ şi ajungênd acolo muiă pasul caluluĭ, care numaĭ de cât lăsă nasul în jos şi îşĭ luă aerul prostănac al uneĭ glóbe de munte. După ce cutreeră ast-fel maĭ multe strade, ajunse în dosul caselor mareluĭ ban Iordache

Filipescu şi trase la un hănişor, care era situat cam pe unde sĕ află astădĭ biserica calvină. Intrând în cârciumă, cerù o odae, mâncare şi bĕutură, ordonă să i sĕ pue calul la grajd şi apoĭ sĕ retrase în camera sa ca sĕ mănânce şi sĕ odihnéscă. Apariţiunea acestuĭ personagiŭ nu surprinsese pe nimenĭ, căcĭ la acel hănişor sĕ adunaŭ de ordinar muntenĭ, ungurenĭ din Transilvania şi tot soiul de streinĭ veniţĭ în ţară ca să sĕ pricopséscă.

După ce mâncà şi sĕ săturà mazilul nostru eşi din han prin curte, urcà strada numită astă-ḍĭ calvină, şi eşind în podul Mogoşóieĭ intrà în curtea caselor mareluĭ ban Iordache Filipescu.

Aceĭ din lectoriĭ noştri carĭ aŭ apucat din vremurile trecute, sciŭ că curtea luĭ Iordache Filipescu era un asil pentru tot sĕracul şi nenorocitul, şi casa luĭ era deschisă pentru toţĭ aceia ce aveaŭ un păs. N'aveaĭ de cât să ḍicĭ: am să daŭ o jalbă luĭ coconu, şi trâmba de arnăuţĭ şi de lefegiĭ care umplea ḍiua şi nóptea anticamera luĭ sĕ desfăcea în două şi te lăsa să intri fără cea maĭ mică împotrivire până în camera mareluĭ ban. — Aşa dar să nu vĕ prinză mirarea dacă veţĭ afla că mazilul nostru îndată ce apărù în anticameră şi spusese fustangiilor că vrea să dea o jalbă boeruluĭ, ciocoiĭ îl lăsară să trécă şi unul din eĭ îl întroduse în camera în care sĕ afla stăpânul.

Iordache Filipescu pe atuncĭ era în flórea vârsteĭ, să fi avut patru-zecĭ şi cincĭ de anĭ, barba începuse să-ĭ cărunţéscă, dar vigórea maturităţeĭ strălucea încă pe fisionomia sa. El sta întins pe un divan, rezemat cu cotul mâneĭ drepte de o perină móle pusă pe marginea ferestreĭ şi cu mâna stângă ţinea ţava unuĭ ciubuc lung ce eşea pe feréstra care era deschisă. Pe când gura sa sorbea fumul aromatic al letachieĭ, peptul luĭ respira aerul îmbălsămit ce venea din vasta sa grădină.

Auḍind sgomotul produs de uşe, întórse capul şi vĕḍênd pe mazil prosternat în genunche înaintea sofaleĭ sale, îĭ făcù semn să sĕ ridice şi îĭ ḍise cu o voce bine-voitóre:

— Ce păs te aduce la mine măĭ creştine? Mazilu sĕ ridică în sus şi în loc d'a rĕspunde, sĕ uită cu sfială la slujitor care îl întrodusese şi sta la uşe.

Marele ban făcù slujitoruluĭ semn să iasă afară şi după ce rĕmase singur cu jeluitorul îşĭ repetà din noŭ întrebarea.

— Stăpâne, sunt un sĕrman mazil, rĕspunse el.

— Cum te chiamă şi de unde eştĭ? întrebà boerul.

— Mĕ numesc Preda Calomfirescu din satul Vărbilăuluĭ, aprópe de Văleniĭ-de-munte.

— Eştĭ boer de ném?

— Da, cocóne, am hrisóve care adeveresc că aşĭ fi strănepotul vestituluĭ căpitan al luĭ Mihaĭ-Viteazu, Radu Calomfirescu.

— Şi cu ce te pot sluji eŭ? Ce păs te bântueşte?— întrebà marele ban cu bunătate.

— Măria Ta, sărăcia m'a scos din bordeiul meŭ şi m'a mânat până la Măria Ta; aveam o făştióĭcă de moşie şi greciĭ aduşĭ de Caragea mi-aŭ răpit'o; aveam vitişoare multe şi zavragiĭ mi le-a stins; aveam o căsuţă dar Turciĭ mi-aŭ ars'o; aveam în sfîrşit nevastă şi copiĭ şi ciuma mi i-a secerat pe toţĭ. Remăsesem sĕrac şi pustiŭ cuc într'un biet bordeiŭ urgisit, dar hrăpitorul moşieĭ mele nu s'a îndurat d'a mĕ goni şi d'acolo şi d'a mĕ arunca pe drumurĭ. Atuncĭ mi-am luat şi eŭ lumea în cap şi am venit la Măria Ta.

— Cu ce pot să te ajut eŭ, căcĭ asta e trébă de judecată?

— N'am banĭ ca să'mĭ scot dreptatea la iveală.

— Vreĭ banĭ?

— Nu de pomană stăpâne ci cu împrumutare; ajută-mĕ Măria Ta cu ce te va lăsa inima şi îţĭ jur că voiŭ munci până voiŭ asuda sânge şi după ce voiŭ agonisi suma voiŭ alerga să o aduc înapoĭ.

— Bine aĭ făcut că mi-aĭ cerut cu împrumutare, ḑise

boerul sculându-sĕ după sofa și apropiindu-sĕ de un șipet de fier încărcat cu maĭ multe lăcate; mie-mĭ place sĕ ajut pe ómeniĭ nenorocițĭ și muncitorĭ și n'am milă de leneșĭ. Eŭ ajut pe ómeniĭ harnicĭ, dar nu împrumut pe nimenĭ și ce daŭ nu cer înapoĭ. Câțĭ banĭ îțĭ trebue? adaose dând capacul lădiĭ de perete.

— Zece miĭ de galbenĭ cocoașule, rĕspunse abătutuĭ mazil cu o voce cu totul deosebită de cea d'ântêĭ.

— Ce eștĭ nebun! esclamă boerul întorcênd capuĭ spre a sĕ uita înapoĭ.

— Ba sunt în tóte mințile, cocóne Iordache, rĕspunse mazilul cu un ton batjocoritor; ce ți sĕ pare sumă mare d-tale goșgogea boer bogat putred? Am nevoe de astă sumă, și sciindu-te îndestul de darnic am îndrăsnit să viŭ la d-ta. Cer cu împrumutare cocóne; îțĭ daŭ la mână răvaș ca să nu rĕmâĭ păgubaș.

— Tâlharule! strigà boerul ridicându-sĕ în sus maĭ mult indignat de cât înfricoșat. La mine, copiĭ....

— Amuțesce ciocoiule și nu chiema, strigà tâlharuĭ lăsând să-ĭ cadă jos barba prefăcută și puindu-ĭ pistolul în pept; să nu ḑicĭ cârc, căcĭ aĭ a face cu Tunsu și cu ceĭ 100 de voinicĭ aĭ luĭ. Dacă veĭ crănci măcar, casa țĭ-e încunjurată și la un semn ce voiŭ face, focul isbucnesce de pretutindenĭ și tu cu aĭ tĕĭ ardețĭ ca nisce șórecĭ.

Într'ast timp un arnăut deschise ușa și Tunsu fără să-șĭ piarḑă cumpĕtul și să dea pas boeruluĭ d'a deschide gura ḑise:

— Fă bine de adu dulcețĭ și cafele.

După eșirea slugiĭ, Tunsu lăsà pe boer prada amorțeleĭ ce-l cuprinsese, băgà mâna în sipet și după ce luà treĭ pungĭ grele și le vîrî în sîn, eși frumușel din casă, apucà la mâna dreaptă și sĕ coborî pe scara din dos în grădină din care eși în stradă pe portița cea mică. Dela portiță până la han nu era decât o palmă de loc; trecù dar acea palmă de loc fără să-l zărească nimenĭ, întrà în

cămara sa fără să-l bage cineva de seamă și peste câteva minute eși pe pórta hanuluĭ un arnăut în flórea vêrsteĭ, cu fața roșie și bine rasă, cu mustățile lungĭ și răsucite după ureche și cu pĕrul tăiat scurt și ras pe la ceafă. Acest om purta fes mare în cap cam aplecat pe o ureche, ilec roșu găitănat cu negru peste care era aruncat un tarabuluz de lână grósă, ciacșirĭ roșiĭ găitănațĭ în picióre și la șoldurĭ o fustanelă arnăuțéscă încinsă cu un brîŭ multicolor în care eraŭ înfipte maĭ multe pistóle.

Eșind din curte pe un cal murg ce juca sub el, coti la stânga, și eșind în podul Mogoșóeĭ, trecù cu nepăsare pe lângă curtea luĭ Iordache Filipescu, în care bâjbăia lumea și ferbeaŭ slugile și poterașiĭ ce fusese chiemațĭ ca să prindă pe tâlhar, și sĕ duse înainte nesupĕrat de nimenĭ, pe podul Mogoșóeĭ până la biserica Zlătarilor. Ajungênd acolo apucă pe podul de pămênt și coborîndu-sĕ în matca gârleĭ trecù pe marginea apeĭ pe lângă casele egumenuluĭ mănăstireĭ Sf. Ioan cel mare și pe lângă fundul curțiĭ luĭ Belu, unde cu câțĭ-va anĭ maĭ nainte fusese ucis bimbașa Sava, și vĕḍêndu-sĕ în dosul caselor luĭ Furtună, unde astăḍĭ e strada Rîureanu, descălecă, ascunse calul sub podișca care unia curtea boeruluĭ cu grădina de peste apă, și după ce-l legà de un stîlp, merse înainte pe jos și eși din matca apeĭ prin curtea mănăstireĭ Sf. Spiridon.

Ajungând iarășĭ pe podul Mogoșóieĭ sĕ întórse înapoĭ, trecù pe lângă casele Floresculuĭ și ale mitropolituluĭ Dionisie, unde a fost până maĭ deunăḍĭ liceul Sf. Sava și întrà în curtea palatuluĭ luĭ Furtună. Aci nu fù așa de lesne de intrat înăuntru cum era la Iordache Filipescu; vĕrul mareluĭ ban era maĭ bănuitor și maĭ temător, deși era mare vornic și arnăuțiĭ ce staŭ neclintițĭ la scara luĭ eraŭ maĭ puțin politicoșĭ ca ceilalțĭ.

— Ce vreaĭ evghenis? ḍise unul din eĭ sculându-sĕ după lavița, pe care sta și puind mâna în peptul nouluĭ venit.

Amuţesce ciocoiule şi nu chiema, strigă tâlharul puindu-ĭ pistolul în pept.... aĭ a face cu Tunsu. (pag. 59).

— Am venit cu câştiul moşieĭ, rĕspunse arnăutul în grecesce.

— Du-te la vătaf, în dos la drépta.

— Voiŭ să daŭ baniĭ boeruluĭ că am să-ĭ maĭ spun ceva.

— Dacă este aşa maĭ aştéptă, şi arnăutul lăsà pe străin în seama camaraḑilor sĕĭ şi sĕ sui sus ca să vestéscă pe boer.

Peste un cuart de oră de aşteptare, arnăutul sĕ întórse şi din capul scăriĭ strigà străinuluĭ:

— Vino după mine.

— Cine eştĭ tu? strigà Furtună în limba greacă îndată ce-l ḑări; nu te cunosc, tu nu-mĭ eştĭ arêndaş.

— Aşa e, Măria Ta, rĕspunse arnăutul în aceiaşĭ limbă, făcênd o temenea până la pământ; are dreptate evghenia vóstră să nu mĕ cunóscă, căcĭ arêndaşul cel vechiŭ îmbolnăvindu-sĕ mĭ-a lăsat moşia pe seama mea; de aceia am şi venit cu câştiul drept la Măria Ta, ca să te rog să-ţĭ facĭ milă şi pomană de mine şi de el şi să te milostiveştĭ a îngădui astă abatere dela învoială şi a primi pe prea plecata slugă a M-tale ca arêndaş.

— Vătaful meŭ scie de astă preschimbare?

— Da, scie, i-am scris şi mĭ-a rĕspuns că vrea să-mĭ urce arênda şi eŭ sunt om sărac şi cu copiĭ.

— Du-te Agapie de chiamă pe vătaf. După ce eşi arnăutul boeruluĭ, arêndaşul scóse din sîn o pungă plină cu mahmudele de aur şi ḑise:

— Măria Ta, îndură-te să mĕ îngăduescĭ a lăsa baniĭ în mâna Măriel Tale şi să mĕ întorc mâne ca să iaŭ fiţuica dela vătaf, căcĭ mĕ cam grăbesc.

— Fie şi aşa, adu baniĭ, rĕspunse boerul.

Grecul îĭ dete punga în mână, boerul sĕ sculà după sofa şi întrând într'o cămară vecină, apăsà un ţimburuş ce era în perete şi deschise o uscióră dincolo de care sĕ vedea zidită în grosimea peretuluĭ o ladă mare de fier. Boerul îĭ

deschise bróscа cu maĭ multe cheĭ ce purta asupră-ĭ, ridică capacul și când sĕ pue punga cu banĭ înăuntru sĕ pomeni că-ĭ sare cineva în spinare și-ĭ cuprinde mânile pe la spate șoptindu-ĭ cu un ton impunător:

— Mălcesce-o boerule, că aĭ a face cu Tunsu.

Furtună era vêrtos și curagios; el nu cădù în uimire ca vĕrul sĕŭ, ci începù să sĕ lupte și să sĕ smâcéscă cercând să sĕ apropie de un perete de care eraŭ atârnate maĭ multe arme, dar Tunsu era și maĭ vêrtos; cu o mână vîrî o măramă în gura boeruluĭ și-ĭ proțăpi fălcile ca să nu strige și cu alta îl ținù bine ca să nu fugă; după aceia îĭ desfășurà brîul dela cingătóre și într'o clipă îl legà fedeleș de mânĭ și de picióre și îl trânti pe un divan de piciorul căruia îl legà cu un șal mare ce găsi prin casă.

Devenind stăpân pe lada deschisă, luă din ea atâtea pungĭ cât putea să ducă, și îngreunat cum era, deschise feréstra care da în grădină, sări dela al doilea cat ca o minge în pajiștea de iarbă, și după ce sĕ sculà viŭ nevătămat, dete dosul spre gârlă, sări parapetul poduluĭ, scóse calul de sub el, și cât te ștergĭ la un ochiŭ trecù gârla în not între Faca și Sfințiĭ Apostolĭ, și cotind maĭ multe strade și uliciόre, ajunse la Curtea Arsă și de acolo peste o jumĕtate de oră la bariera Cotrocenilor, de unde i-sĕ perdù urma.

Pe când el era departe și la adăpost de orĭ-ce urmărire, arnăutul întrà în cămara boeruluĭ Furtună însoțit de vătaful, care sĕ întêmplase să fie în acele minute prin vecinĭ, și când vĕdură pe boer în halul în care îl lăsase Tunsu, sĕ luară cu mânile de pĕr și sĕ grăbiră a-l deslega și a-ĭ da ajutórele trebuincióse. Tocmaĭ în acel minut venia într'o fugă un slujitor dela Iordache Filipescu ca să-ĭ vestéscă aceia ce pățise marele ban dela hoțomanul de Tunsu.

Astă îndoită hoție băgà în grózele morțiĭ pe toțĭ boeriĭ cu arnăuțiĭ lor cu tot și puse pe gândurĭ până și

pe Vodă. Audind aste întêmplărĭ Grigorie Ghica, dete ordine severe tuturor ispravnicilor, vătafilor de scaun și căpitanilor de poteră, ca în cincĭ dile să pue mâna pe Tunsu și să-l aducă în Bucurescĭ viŭ saŭ mort. Ordinul era lesne de dat, dar anevoe de esecutat, căcĭ nimenea nu scia unde e conacul luĭ Tunsu, care era o ființă năsdrăvană ce astădĭ sĕ ivea aci și mâne peste șeapte poște. Audind că peste câteva dile după astă întêmplare, ăst hoț primejdios a făcut o călcare în pădurea Căldărușanilor, jefuind un strângĕtor de lude, potera alergà în grabă acolo și încunjurà pădurea. Însă în aceia di află că Tunsu a călcat un arêndaș grec în marginea pădureĭ Comaneĭ. Tocmaĭ când arnăuțiĭ sĕ orênduiaŭ în cete ca sĕ calce și aceea pădure, de-odată veni veste că în aceiașĭ di și oră călcase pe însușĭ ispravnicul județuluĭ Ilfov în pădurea Țigănescilor, pe un pașe Turc în pădurea Călugărenilor, pe un boer ce sĕ întorcea dela moșie în pădurea Bolintinuluĭ și pe vătaful ocnelor în pădurea dela Afumațĭ.

Tunsu prin concursul ómenilor sĕĭ împărțițĭ în maĭ multe cete bine conduse de locotenențĭ dibacĭ formațĭ de dênsul făcea acum și minunĭ, sĕ juca cu imposibilul și inspira în arnăuțiĭ ceĭ superstițioșĭ credința că ar fi fermecător.

X.
Masa dela Călniștea.

Vodă pusese capul luĭ Tunsu la preț, făgăduise vêndĕtoruluĭ 1000 de galbenĭ și ertare de orĭ-ce dărĭ saŭ vină, dar făgăduiala domnéscă nu avù nicĭ o influență asupra țĕranilor și haĭducilor sĕĭ, căcĭ eĭ iubeaŭ pe Tunsu, fiind-că dênsul urmând tradiția vechilor haĭducĭ, ajuta și miluia pe țĕraniĭ ceĭ săracĭ și apăsațĭ, nu furà dela opincar măcar d'ar fi fost orĭ-cât de bușit și rĕsplătia cu galantomie pe haĭduciĭ sĕĭ. Astă făgăduială n'avù influință în țĕrănime și din alt punct de vedere: boeriĭ și stăpânirea eraŭ totd'auna

certați cu țĕrănimea, deși sĕ desrobise plugariĭ încă după vremea luĭ Constantin Mavrocordat, dar boerul iĭ privia tot ca pe nisce sclavĭ și-șĭ daŭ tóte silințele a evita orĭ-ce amestec cu dênșiĭ. Fără ajutorul lor era cu neputință d'a pune mâna pe Tunsu, căcĭ el trăia între țĕranĭ, și poterașiĭ cuprinșĭ de mare spaimă nu maĭ vreaŭ să sĕ ia în góna luĭ măcar de i-ar fi pus pe cărbunĭ. Frica sili pe boerĭ ca să sĕ împace cu țĕraniĭ.

Sciind că Românul e bun de fire și sĕ împacă lesne cu dușmaniĭ sĕĭ, maĭ cu seamă când îl găsesce cu paharul în mână și îl ia în nume de bine, hotărîră să dea o masă mare țĕranilor din vecinătea locurilor pe unde sĕ presupunea că ar fi cuibul luĭ Tunsu. Așa dar sĕ hotărî să sĕ pregătéscă acea masă într'un cort de verdeață așeḑat în bătătura tactuluĭ dela Călniștea, din satul Călugăreniĭ și chiar la întrarea uneĭ dumbrăvióre de pădurĭ, la care să ia parte pe lângă toțĭ țĕraniĭ satelor megiașe: ispravnicul județuluĭ Ilfov, acela al județuluĭ Vlașca, ceĭ patru vătafĭ aĭ plășilor vecine, căpitaniĭ de scaun aĭ acelor doŭă județe și toțĭ boeriĭ proprietarĭ de moșie de prin prejur.

Țĕraniĭ de o cam dată sĕ mirară auḑind că ómeniĭ stăpânireĭ nu-ĭ maĭ chiamă la podvezĭ și angarale, ci la chef și zaĭfeturĭ și stătură la îndoială, temêndu-sĕ de vr'o cursă, dar după ce sĕ maĭ sfătuiră, prinseră curagiŭ și sĕ hotărîră să vie la masă în pĕr, cu aleșĭ, pârcălabĭ, neveste și copiĭ, căcĭ dacă vor fi avênd boeriĭ niscaĭ-va gândurĭ rele să fie încaĭ mulțĭ ca să sĕ apere.

Masa fù din cele maĭ splendide: patru boĭ întregĭ vîrîțĭ în frigărĭ imense sĕ frigeaŭ în pielea lor d'asupra uneĭ monstruóse tarlale de jăratic și douĕ-spre-ḑece buțĭ cu vin zăceaŭ pe căpătâe în fața cortuluĭ, gata d'a fi desfundate. Sub nemĕsuratul cort eraŭ întinse zece mese lungĭ înconjurate cu lăvițĭ ca sĕ încapă cincĭ sute de ómenĭ și pe masă eraŭ așeḑate tot felul de bucate: vênaturĭ, curcanĭ, gâște întregĭ și berbecĭ bătuțĭ, gătițĭ în fel de fel de chipurĭ.

Țĕranii vĕḑênd pe masă atâta belșug sĕ mirară cum sĕ mirară, dar când vĕḑură că sĕ așéḑă la masă lângă eĭ ispravniciĭ, zapciĭ, căpitaniĭ de scaun și goșgogea boeriĭ marĭ ca marele vistier Alecache Vilara, Obedeanu și alțiĭ, rĕmase cu gurile căscate și începură să sĕ scarpine după ureche și să'șĭ ḑică între eĭ:

— Nu e semn bun mĕ! nu e semn bun!

Cu paharul în mână însă grijile și bănuelile dispar curênd și frunțile sĕ descrețesc lesne; iute dar uitară voinicii noștriĭ temerile lor și sĕ puse cu voe bună la chef și desfătare, gândindu-sĕ că dac'o fi să fie să le răsplătéscă încaĭ pe sătul cu noĭ podvezĭ și apăsărĭ. Pe când cheful era în toiul sĕŭ și ploscile circulaŭ din mână în mână și buțile sĕ uscaŭ în vĕḑul ochilor, sĕ vĕḑù venind spre cort un moșneag cu barbă mare și albă, care reḑimându-șĭ tremurândul sĕŭ corp de un ciomag gros și noduros, sĕ opri în pragul cortuluĭ și ḑise cu o voce tremurătóre:

— Noroc și bucurie la óspețĭ!

— Noroc să'țĭ dea D-zeŭ și ție bĕtrânule, rĕspunse ispravnicul județuluĭ Vlașca; dar de unde viĭ și unde te ducĭ?

— Viŭ tăiculiță, rĕspunse unchiașul oftând, tocmaĭ din șghiaburile Oltețuluĭ cu astă desagă plină de hârțóge ca să'mĭ caut dreptatea la Divan, căcĭ ceĭ de la Craiova m'aŭ ras de pe fața pămêntuluĭ și 'mĭ-aŭ mâncat moșióra pe bună dreptate ce am avut.

— Să-țĭ dea D-ḑeŭ isbândă, ḑise unul din țĕranĭ.

— Amin, rĕspunse unchiașul așeḑându-sĕ jos în capĕtul umbraruluĭ; îngăduițĭ fraților să mĕ odihnesc o lécă aicĭ, că de aḑĭ diminéță nu mĭ-am maĭ strîns piciórele tot umblând nemâncat și nebĕut prin astă arșiță de sóre.

— Bucuros, rĕspunse ispravnicul de Ilfov, și dacă vreĭ vino colea la masă de te ospătéză și te veselesce împreună cu noĭ.

— Bodaproste cocóne, bodaproste, rĕspunse unchiașul așeḑându-sĕ la masă între doĭ țĕranĭ și puindu-sĕ să mănânce și să bea cu lăcomie.

Vremea trecea, sórele fugea mereŭ pe cer, buţile sĕ desfundaŭ într'una, bucatele sĕ înghiţeaŭ, pe când opt perechĭ de balaurĭ de lăutarĭ cântaŭ la doine şi frunză verde de-ţĭ era maĭ mare drag să ascultĭ. Mâncaŭ ţĕrănaşiĭ noştri mâncaŭ şi sĕ adăpaŭ, fără gând d'a sĕ scula de la masă, căcĭ destul trăise o viaţă întrégă de ajunat, dar tot ast-fel mâncaŭ şi beaŭ şi boeriĭ de'ţĭ era maĭ mare dragul să-ĭ privescĭ. Pe la scăpăratul sóreluĭ fumul beţieĭ începuse să sĕ ridice în capetele banchetuitorilor şi să le facă inima să sburdeze; ceĭ maĭ tinerĭ sĕ sculară dela masă şi întinse pe bătătură o horă mare şi largă, ceĭ maĭ bĕtrânĭ îĭ urmară pe dată, şi boeriĭ înalţiĭ demnitarĭ aĭ statuluĭ nu sĕ lăsară maĭ pe jos, ci îşĭ sumeseră antiriile, sĕ prinseră în horă lângă mojiciĭ de opincarĭ şi glumiră cu eĭ şi nevestele şi fetele lor ca cum ar fi fost de o teapă cu eĭ.

În mijlocul asteĭ veseliĭ generale, unul din ispravnicĭ dise lăutarilor, luând plosca de la gură:

— Maĭ conteniţĭ cióră cu hora şi diceţĭ cu foc cântece bĕtrânescĭ, cântece de vitejie, doine haĭduceştĭ.

— Cântecul luĭ Tunsu haĭducul, adause cel-lalt ispravnic sărutând cam fără voe trandafiriĭ de pe obrajiĭ uneĭ codane de ţĕrăncuţe.

— Da, strigară toţĭ ţĕraniĭ cu entusiasm, cântaţĭ doina luĭ Tunsu haĭducul.

Lăutariĭ cântară şi ţĕraniĭ după ce ascultară cu atenţiune şi veneraţiune acest cântec, scóse căciulele din cap şi strigară cu toţiĭ de o dată:

— Să trăiască Tunsu, părintele şi mântuitorul ţĕranilor.

— Să trăiască Tunsu, strigară boeriĭ şi înalţiĭ funcţionarĭ, carĭ de multă osârdie ce avusese d'a turlăci pe ţĕranĭ spre a-ĭ trage în partea lor, sĕ turlăcise eĭ înşuşĭ şi cădusе cum sĕ cade în braţele sfinteĭ beţiĭ.

— Vĕ mulţumesc feţiĭ moşuluĭ, rĕspunse moşneagul cel cu traista plină de hărţóge sculându-sĕ în picióre; ase-

menĭ și d-vóstră cinstițĭ boerĭ, adaose apucând cu o mână mâna unuĭ țĕran și cu cealaltă pe a unuĭ ispravnic. Tunsu vĕ mulțumesce prin gura mea de cinstea ce-ĭ facețĭ și vĕ încredințéză că cum a fost, așa va fi și de acum încolo neobositul apĕrător al țĕranilor și împilătorul împilătorilor sĕĭ.

— A luat purceaŭa de códă unchiașul nostru! murmură un boer la urechia vecinuluĭ sĕŭ.

Într'acel minut sĕ operă o minune neașteptată, pĕrul și barba albă împreună cu sdranțele cu care era învestmêntat unchiașul, căḑură după corpul luĭ ca prin farmec și în locul căḑătureĭ, apărù un bărbat chipos cu haine țĕrănescĭ frumóse pe el, cu brâul încărcat cu pistóle și cuțite și cu pĕrul capuluĭ tuns pe piele.

— Tunsu! strigară toțĭ țĕraniĭ precipitându-sĕ în jurul sĕŭ radioșĭ de bucurie.

— Da, Tunsu, rĕspunse el, Tunsu pentru care boeriĭ v'a chemat la masă ca să-l vindețĭ; sunt în mânile vóstre fraților; dacă între Românĭ sĕ află vr'un vênḑător vie să pue mâna pe mine și să ia ceĭ 1000 de galbenĭ făgăduițĭ.

— Nicĭ unul! Nicĭ unul; româniĭ nu vinde pe mântuitorul lor! strigară țĕraniĭ din tóte părțile.

Astă vedenie neasceptată desbătă cu totul pe boerĭ și unul din ispravnicĭ, care venise însoțit de 200 de poterașĭ ce staŭ ascunșĭ în dumbrava vecină strigà:

— Alergațĭ poterașiĭ meĭ și punețĭ mâna pe hoț.

— Prea târḑiŭ, vel ispravnice, strigà Tunsu sărind pe calul ce i-l aducea unul din țĕranĭ. Tunsu nu sĕ prinde așa lesne să ne vedem iarășĭ sănĕtoșĭ în pădurea Țigănescilor.

Pronunțând aste cuvinte scóse din pept un țipet ascuțit și calul sburà ca o săgeată.

— O miie de galbenĭ dela mine celuĭ ce-l va prinde, strigà Alecache Vilara.

— Nicĭ unul din țĕranĭ nu sĕ mișcă din loc; între româniĭ dela țară nu sĕ găsi nicĭ un vênḑător.

XI.

Dreptatea lui Tunsu.

Armata națională nu era încă înființată și poterașiĭ nu eraŭ decât o adunătură de mercenarĭ din drojdiile cele maĭ impure ale grecilor, sêrbilor, bulgarilor, ungurilor și leșilor. Aceștĭ oșteanĭ năimițĭ, cruḑĭ și poltoronĭ în același timp, nu maĭ voiaŭ să mérgă prin pădurĭ ca să sĕ ia în góna luĭ Tunsu și a ceteĭ sale, creḑêndu-ĭ invulnerabilĭ, și fugiaŭ de el cu spaimă temêndu-sĕ să nu caḑă victime ale rĕsbunăreĭ luĭ; țĕraniĭ asemenea nu voiaŭ să dea de gât pe acela ce le făcea numaĭ bine și nicĭ-odată rĕŭ, și chiar negustoriĭ și boernașiĭ românĭ nu-l prigoniaŭ, fiind-că el urmând esemplul luĭ Jianu nu jefuia pe românĭ, d'ar fi fost orĭ cât de bogațĭ, fiind destuĭ streinĭ în țară care sugeaŭ sângele românilor și puteaŭ să-l îmbogățéscă pe el și pe aĭ luĭ cu prisosul averilor lor. Protipendada streină ar fi voit bucurósă să-ĭ auḑă de nume, căcĭ pe mulțĭ și de multe orĭ iĭ încolțise la largul luĭ și la strâmtul lor și-ĭ scuturase de mulțĭ banĭ, dar nu maĭ aveaŭ putere să-ĭ facă de petrecanie. Cu chipul acesta Tunsu dobândise un drept de esistență aprópe legal, sĕ muta cu ceata sa de colo până colo fără supĕrare, sĕ plimba prin lume ca un om onest și îșĭ esecuta călcările fără nicĭ o grije.

Cu chipul acesta el îșĭ agonisea un mare venit, dar și cheltuia mult; jumĕtate din venitul hoțielor sale îl împărția țĕranilor prigonițĭ de sórtă prin nisce emisarĭ drepțĭ și maĭ imparțialĭ decât aĭ ómenilor oneștĭ, și din partea ce i-sĕ cuvenia luĭ, ungea ochiĭ pe icĭ pe colea la câte un vătaf de plasă saŭ căpitan de scaun de care sĕ temea el că l'ar putea da de gât și după ce săvêrșia astă operațiune egalisătóre după maniera luĭ, luând din prisosul unuia spre a preîntêmpina lipsa altuia, apoĭ sĕ ducea cu cugetul liniștit la Grozăvescĭ lângă Stanca, pe care o iubea cu un amor crescând, ca să jóce câtva timp rolul de om onest și de negustor cinstit.

Într'o seară Tunsu pe când sĕ ducea spre Grozăvescĭ, sĕ întâlui cam p'aprópe de Persicenĭ cu un ţĕran, care mergea pe jos de-ĭ sfărăia picióreles,

— Bună seara vericule, ḑise Tunsu.

— Bună să-ţĭ fie inima jupâne, rĕspunse ţĕranul urmându-şĭ calea.

— Unde te ducĭ frăţico aşa grăbit?

— Uite mĕ duc la Bucurescĭ să daŭ o jalbă la divan şi daŭ zor să ajung cu nóptea'n cap.

— De departe viĭ?

— Nu tocmaĭ aşa de departe, dela Vida dacă sciĭ.

— Am auḑit de ăst sat, dar n'am fost p'acolo; mi sĕ pare numaĭ că păn'acolo sunt pădurĭ marĭ.

— Da, sĕ ţin lanţ tot pădurĭ mănăstirescĭ.

— Şi nu ţĭ-a fost frică de hoţĭ când trecuşĭ prin ele?

— Mie de hoţĭ! aida de.

— Bine frate eŭ am auḑit că aste pădurĭ sunt bântuite de ceata luĭ Tunsu. Adevĕrat să fie?

— O fi jupâne, rĕspunse cu flegmă ţĕranul.

— Nu te temĭ de el!

— Eŭ? Dar pentru ce? ce să facă el cu mine? Nu vede că sunt opincar, român neaoş?

— Câţĭ opincarĭ sunt cu stare!

— Tunsu nu jefuesce pe Românĭ, rĕspunse cu îngâmfare ţĕranul; destule lifte streine sunt în ţeara Românéscă ca să le pue la bir.

— Bine că aĭ aşa inimă bărbată! mie unuia îţĭ spun curat că mĭ-e frică şi aş fi bucuros să trec pădurile cu ḑiuă în bătătură.

— Sĕ vede că nu eştĭ Român?

— Ba român get beget.

— Atuncĭ trecĭ cu căciula pe-o ureche, căcĭ Tunsu nu face nimic la Româniĭ cu gândurĭ bune. Eŭ în loc d'amĭ fi frică aşĭ ḑice bodaproste dacă mĭ-ar eşi Tunsu în cale, căcĭ i-aşĭ da luĭ jalba ce am de gând să daŭ la divan şi sunt încredinţat că el mĭ-ar face maĭ curênd dreptatea.

— Dar care e tânguirea cuprinsă în jalbă?

— Ia o strâmbătate, o nelegiuire cruntă săvêrşită de procletul de cochinţ, care ţine în arêndă moşia nóstră.

— Aĭ putea să mĭ-o spuĭ şi mie? întrebà Tunsu care tresări din cap până în picióre audind cuvêntul de strâmbătate legat de acela de cochinţ.

— De ce nu? tot satul îl scie şi de un când de vreme nu vorbesce nimenĭ pe la noĭ decât de astă întêmplare. Ascultă, în sat la noĭ sĕ afla un dascăl bĕtrân, care a avut o fată pe care a măritat'o cu unuĭ dintr'aĭ noştri. Astă fată a murit de lăudie şi bărbatul sĕŭ n'a apucat să-ĭ facă sorócele până la un an şi a murit şi el lăsând în spinarea bĕtrânuluĭ dascăl o fetiţă de câte-va lunĭ pe care o crescea o femeie din sat. — După ce sĕ înţărcă fata, moş dascălu care era şi el vĕduv maĭ de mult o luà în casă şi o crescù cu nĕcazurĭ cum dete D-deŭ, până ce o vĕdù codană de 15 anĭ. Strădauiala luĭ nu fù zadarnică, căcĭ fetişóra eşi împodobită cu tóte darurile: şi frumósă şi harnică şi cu minte de sĕ nebuniaŭ toţĭ flăcăiĭ ceĭ maĭ fruntaşĭ după ea şi sĕ luaŭ la întrecere, care maĭ de care s'o céră dela moşu-sĕŭ de nevastă, deşi scia că n'are nicĭ o cergă de zestre. Pe când unchiaşul sĕ chibzuia cuĭ s'o dea ca să fie maĭ norocită, duşmana de scrisă făcù pe grec să pue ochĭ rĕĭ pe ea şi s'o fure într'o séră din bătătura unchiaşuluĭ. Astă întêmplare făcù mare vâlvă în sat, căcĭ toţĭ iubiaŭ pe Ilinca, şi toţĭ sciaŭ, că grecul care furase maĭ multe fete şi apoĭ le aruncase cu ponos în vatra părinţilor, va arunca-o şi pe ea după ce va nenoroci-o. Luĭ moş dascălu, care-şĭ iubea nepóta ca ochiĭ din cap, nu-ĭ venia la socotélă să-şĭ vadă odorul în asemenea hal şi fără să sĕ spăimênteze ca alţiĭ de argaţiĭ arêndaşuluĭ şi vestita luĭ sĕlbătĕcime, sĕ duse drept la dênsul şi-ĭ strigà: Boerule mĭ-aĭ necinstit fata; spală-ĭ ruşinea luându-o de nevastă saŭ de unde nu îţĭ sfâşiŭ carnea cu dinţiĭ, înţelesu-m'aĭ. Grecul rîse cu poftă de aste cuvinte şi în loc d'aĭ face dreptate, puse ar-

gaţiĭ să-l dea pe pórtă afară. Dascălul începù să strige că sĕ va duce până la vodă şi cădêndu-ĭ în ghenunche va cere cu glas mare dreptate. Audind aceste vorbe, grecul sĕ temù că bĕtrânul în aprinderea desnădejdeĭ sĕ va duce precum dice, şi eşind afară începù să-l îmbunede şi să-l poftească înăuntru dându-ĭ óre-care nădejdiĭ. Bietul dascăl îl credù, şi de atuncĭ nu s'a maĭ ivit în sat nicĭ el nicĭ nepótă-sa, par'că a dat pămênt peste eĭ. Vĕdênd şi vĕdênd că caţaonul a făcut de petrecanie creştinuluĭ, maĭ mulţĭ sătenĭ ne vorbirăm cu al de moş popa şi cu fruntaşiĭ satuluĭ ca să pornim plângere către Divan, dând pe faţă din partea obşteĭ întregĭ tóte tâlhăriile greculuĭ şi m'aleseră pe mine ca să merg cu jalba în Bucurescĭ.

— Aĭ avut mare noroc c'aĭ dat ochĭ cu mine, rĕspunse Tunsu, căcĭ acum o să-ţĭ capeţĭ într'adevĕr dreptatea; dacă ajungeaĭ până la Bucurescĭ eraĭ să capeţĭ nădejdiĭ multe şi lucru sĕ făcea muşama, căcĭ corb la corb nu scóte ochiĭ, pe când eŭ care supuiŭ sub piciórele mele divanul cu toţĭ boeriĭ luĭ le voiŭ îndreptăţiĭ precum dorescĭ.

— Vaĭ de mine! veĭ fi vodă? strigà bietul ţĕran scoţêndu-şĭ repede căciula din cap.

— Cine sunt, sunt; să sciĭ numaĭ că mĕ cred îndestul de puternic ca să-ţĭ fac deplină dreptate; du-mi-te dar creştine acasă liniştit, rupe jalba miĭ fărâme, şi nu spune la nimenĭ că m'aĭ întêlnit pe mine ca să nu prindă grecul de veste şi aşteaptă-mĕ că de adĭ în treĭ patru dile o să vĕ pomeniţĭ cu dreptatea făcută.

— Cine eştĭ, Măria Ta? strigà ţĕranul uitându-sĕ cuprins de admiraţiune spre acela ce după port nu avea decât aparenţa unuĭ negustoraş de sat.

— Veĭ afla atuncĭ când va trebui, rĕspunse Tunsu; întórce-mi-te cum îţĭ diseiŭ acasă şi mĕ aştéptă dacă vreaĭ să-şĭ priméscă grecul rĕsplata faptelor luĭ.

Ţĕranul sĕ întórse cu voe bună şi după ce-l perdù din vedere. Tunsu coti la dreapta, sĕ întórse înapoĭ prin

pădure și peste o oră și ceva reîntră în tabĕra sa și-șĭ chiemà fruntașiĭ la sfat sub stejarul trăsnit.

— Fraților dise el locotenenților sĕĭ, până adĭ am sĕvêrșit multe fapte poreclite nelegiuirĭ de către aceia ce am hotărît a-ĭ pedepsi cu armele lor pentru că întreaga lor viață e un șir de nelegiuirĭ, și pentru tóte acestea ne-am luat plata ostenelelor nóstre: acum a sosit vremea să sĕvârșim o faptă pe care nicĭ cel maĭ aprig dușman al nostru nu va îndrăsni s'o numiască nelegiuire, ci vor numi-o dreptate, însă pentru care nu vom primi nicĭ o rĕsplată. Un grec a mânjit cu tină numele unuĭ român și a nenorocit una din surorile nóstre. O asemenea faptă nu póte rĕmânea nepedepsită; ceĭ ce cred ca mine să mĕ urmeze.

— Mergem toțĭ, strigară hoțiĭ în cor scoțêndu-șĭ dela brâŭ cuțitele și aninându-le în aer.

— Toțĭ sunteţĭ prea mulțĭ, treĭ dintre voĭ și cincĭ dintre soldațiĭ noștri sunt destuĭ; noŭă voinicĭ ca noĭ pune pe gónă o sută de neferĭ. Mergețĭ acum de vĕ odihnițĭ și mâne luați-vĕ înfățișările cele maĭ cuvióse, căptușiți-vĕ pe dedesubt cu pistóle și cartușe și pe la nămedĭ să ne găsim la Obedeanca.

Satul în care locuia arêndașul este situat în județul Vlașca, pe apa Glavaciocululuĭ, la o depărtare de aprópe o poștă de tabĕra redutabilululuĭ haĭduc și în marginea drumuluĭ mare dintre Bucurescĭ și Craiova. Pe acel drum trecea fără întrerupere diŭa și nóptea căruțe de poște, trăsurĭ de tot felul, carĕ, călărețĭ și ómenĭ pe jos și nu sĕ ostia circulația maĭ nicĭ-odată, cu tótă reputația de nesiguranță ce dobândise încă de mult pădurea Gâștescilor, prin urmare ceĭ noŭă călărețĭ care eraŭ în vestminte cu totul variate și care mergeaŭ pe drum în distanțe deosebite și ca cum nu s'ar fi cunoscut, nu atrase atențiunea nimĕnuĭ, deși mergeaŭ pe un drum așa de umblat diŭa nămeada mare. Tunsu mergea înaintea tuturor împreună

cu Paraipan și ceilalțĭ îl urma doĭ câte doĭ la depărtare de doŭă saŭ treĭ bătăĭ de pușcă.

Planul de bătae fiind combinat de maĭ nainte, Tunsu și Paraipan întrară în sat pe jos și sĕ duse drept la casa arêndașuluĭ, iar Sbanciog fostul căpitan împreună cu caiĭ și ceilalțĭ haĭducĭ, sĕ ascunse în pădurea vecină cu satul. După ce întră în curte, Tunsul dete bună ḑiŭa argatuluĭ ce le eși înainte și apoĭ îl întrebă:

— Acasă e boerul?

— Acasă, cocóne, rĕspunse argatul scoțêndu-șĭ căciula înaintea hainelor boerescĭ ce purta haĭducul și companionul sĕŭ.

— Unde e?

— Colo în arie sĕ sfădesce cu nisce țĕranĭ.

Tunsu și Paraipan sĕ îndreptară spre arie, care era într'a doŭa curte din fund și întêlnindu-sĕ cu arêndașul, după ce schimbară politețele obicĭnuite, îĭ ḑise:

— Cocóne, sunt sameșul județuluĭ Olt și am plecat împreună cu ajutorul meŭ ca să ducem la Bucurescĭ baniĭ visterieĭ. De teamă să nu fim călcațĭ de hoțĭ, care după cum am auḑit, sunt cam mulțĭ pe aci, am lăsat căruțele acasă și am venit călărĭ pe caĭ ca să trecem maĭ nebăgațĭ în seamă, și am mas pe la proprietarĭ și arêndașĭ ocolind hanurile, căcĭ hangiĭ după drumurile cele marĭ sunt maĭ adesea gazde de hoțĭ; d'aceia întrând în acest sat am lăsat caiĭ la han și noĭ am venit la d-ta ca să te rugăm să ne găzduescĭ până mâne, că sórele a început să scapete și de aci încolo pădurile sunt maĭ dese și sĕ țin lanț.

— Bine ațĭ făcut că ațĭ tras la mine, rĕspunse grecul care altmінterĭ era filotim, căcĭ casele mele sunt încunjurate cu zid, ușile mele căptușite cu tablă de fer și curtea mea plină de argațĭ voinicĭ și credincioșĭ. Poftițĭ în casă de vĕ odihnițĭ și petrecețĭ fără de grije ca la D-vóstră acasă.

Tunsu și Paraipan întrară în casă, luară dulcețĭ și

cafele ce li sĕ aduse de o jupânésă, și apoĭ sĕ întinse cu grecul la vorbă despre multe și mărunte până să sĕ pue masa. După ce mâncară și bĕură bine, sĕ culcară maĭ odată cu găinile, cum sĕ cam obicĭnuesce la țară și sĕ prefăcură că dorm dușĭ; pe la miedul nopțiĭ însă când simți că a dormit butie până și caraula din bătătură, Paraipan eși binișor din casă, deschise pórta care era încuiată numaĭ cu cârligul și cu pârgiĭ gróse, întroduse înăuntru și pe ceĭlalțĭ camaradĭ, carĭ staŭ ascunșĭ prin buruienele după lângă zid, și pe urmă încuiă porțile la loc și le baricadă bine.

Pe când boerul bĕuse și chefuise, argațiĭ muncise de sĕ spetise, astfel că și ceĭ de jos, ca și ceĭ de sus dăceaŭ adêncițĭ uniĭ în toropeala produsă de beție, alțiĭ în toropeala produsă de obosire, încât ceĭ opt hoțĭ putură să între din casă în casă, să lege fedeleș pe toțĭ argațiĭ și celelalte slugĭ și slujnice și să-ĭ și proțăpéscă bine la gură, fără măcar să-ĭ deștepte. După ce nu maĭ avù să sĕ témă de slugĭ, Tunsu intrà în cămara greculuĭ a căreĭ ușe nu fusese încuiată, și după ce-ĭ luà de sub căpĕtâiŭ cele doŭă pistóle încărcate de care nu sĕ despărțea nicĭ-odată, făcù semn luĭ Paraipan să sĕ urce în pat spre a curăți peretele de iatagane și carabine și apoĭ scăpără și aprinse lumînarea. Lumina deșteptă pe grec și-l făcù să rĕmâe încremenit vĕdêndu-sĕ între doĭ necunoscuțĭ, căcĭ mosafiriĭ sĕĭ îșĭ schimbase chipul și portul.

— Ce vrețĭ, strigà el cu o voce detunătóre, sărind în sus și căutându-șĭ armele.

— Eŭ sunt, Tunsu, dise haĭducul îndreptând spre grec propriele luĭ pistóle. Staĭ și nu te mișca dacă vreaĭ să nu-țĭ vĕrs creeriĭ; ceata mea este în curte și argațiĭ tĕĭ gem în casele lor legațĭ cobză; eștĭ prin urmare în deplina mea putere. Să nu te temĭ însă că am venit să te jefuesc ci să fac dreptate, unde aĭ ascuns pe fata dascăluluĭ și pe moșul eĭ?

Audind astă întrebare, grecul fù cuprins de o gróză

maĭ mare decât aceia ce simțise când deșteptându-sĕ vĕduse înainte-ĭ doĭ străinĭ, care după uitătură n'avea semne că-ĭ vrea binele. Nesocotind gurile celor două pistóle ce eraŭ îndreptate spre el, sĕ sculà repede în picióre și căḍênd în genunche înaintea luĭ Tunsu, îĭ strigă:

— Căpitane, îțĭ daŭ tótă averea mea, numaĭ nu mĕ omorî.

— Va să ḍică tu iaĭ omorît pe eĭ! esclamà haĭducul scoțênd din largul sĕŭ pept un răcnet teribil.

— Nu i-am omorît, rĕspunse grecul tremurând ca varga, îțĭ jur pe tot ce am maĭ scump că nu i-am omorît; m'aŭ pîrât de surda hoțiĭ de țĕranĭ.

— Dacă nu i-aĭ omorît unde sunt? du-mĕ la eĭ.

— Uite cheia lăḍi cu banĭ; ia căpitane cât vreaĭ, lasă-mĕ fără para chióră că sunt harnic ca să-ĭ fac la loc.

— Nu-mĭ trebue baniĭ tĕĭ, rĕspunse Tunsu aruncând cât colo cheia ce-ĭ da grecul; voiŭ să sciŭ unde e dascălul și nepóta sà, auḍitu-m'aĭ tu? Spune maĭ curênd unde i-aĭ ascuns, căcĭ a început să oboséscă răbdarea mea.

— Ah; săracul de mine, strigà grecul frângêndu-șĭ mânile; cine mĕ puse să-mĭ bag în cârd cu aceea coțușe de fată și cu nebunul de unchiaș!

— Spune maĭ iute unde i-aĭ ascuns?

— Căpitane, mĕ jur pe ce am maĭ scump că nu sunt vinovat; ea m'a scos din fire.

— O fi; grăbesce-te însă de-mĭ spune unde e acum?

— In curtea arieĭ e un cosar în care țiŭ plugurile, săniele și uneltele trebuinciόse; sub acel coșar e o pivniță.

— În pivniță i-aĭ ascuns?

— Nu, nebunul de unchiaș urla maĭ rĕŭ ca o fiară sĕlbatică și mĭ-a fost frică să nu i-sĕ auḍă glasul de afară, căcĭ coșarul e lipit de zidul curțiĭ.

— Atuncĭ unde iaĭ vîrît? spune maĭ iute.

— Sub pivniță e o hrubă.

— O hrubă?

— Da, o tainiță adêncă și fără de lumină în care sĕ ascundea proprietarul moșieĭ pe vreme de reșmiriță.

— Cine i-a vîrît acolo?

— Eŭ, numaĭ eŭ sciŭ taina aceluĭ loc.

— Și cine îngrijesce de eĭ?

— Nimenĭ.

— Cum să póte nimenĭ? strigà Tunsu încremenit.

— Mĭ-a fost frică de unchiaș care da cu ce apuca ca un năbădăios.

— De când i-aĭ închis acolo?

— De vr'o patru sĕptĕmânĭ! cum am ḑice iaĭ lăsat să móră de fóme! și tu te numescĭ de tótă lumea om cinstit pe când eŭ care n'am avut inimă să săvêrșesc o așa cruntă nelegiuire sunt hoț! Sbanciog, Sbanciog. Staĭ aci cu treĭ ómenĭ, adaose Tunsu vĕḑênd pe locotenentul săŭ întrând în casă, și nu lăsa pe astă hiară spurcată să sĕ omóre, că am să fac o pildă gróznică cu el; iar tu Paraipane, urmeadă-mĕ.

Coșarul nu era așa departe de casă; cum eși în tindă îl vĕḑù la drépta arieĭ și sĕ îndreptà spre el urmat de Paraipan și alțĭ doĭ haĭducĭ, și într'o clipă fù sub strașina sa de trestie. După ce ajunse în dreptul ușiĭ vrù s'o descue, dar vĕḑêndu-o încuiată cu un lăcat mare, nu maĭ trimise pe Paraipan înapoĭ ca să ia cheia, ci scóse din sîn cunoscutul luĭ cârligel și-l descue pe dată, după aceia întrà înăuntru și fie-care aprinse câte un felinăraș ce purtaŭ cu eĭ în orĭ-ce espedițiune. Cu ajutorul lumineĭ acelor felinare descoperi printre grămada de plugurĭ, grape și alte unelte oblonul pimnițeĭ și numaĭ decât îl deschise și-l rĕḑimà de o sanie stricată. După aceia întrară înăuntru, coborîră iute vr'o doŭă-ḑecĭ de trepte și vĕḑêndu-sĕ în pimniță scotociră cu grăbire în drépta și stânga și vĕḑênd în fund o butie dogită și un maldăr de lespeḑĭ de sare, deteră tot la o parte și găsiră oblonul ce conducea în hrubă.

Când să sĕ scobóre înăuntru, deodată doŭĕ din lu-

mînărĭ sĕ stinsese şi Paraipan, care mergea înainte eşi repede afară strigând:

— E duh rĕŭ în astă hrubă.

— Lăsaţĭ puţin oblonul deschis ca să vie de-afară aer curat, rĕspunse Tunsu, şi aprindeţĭ iute luminările că nu avem vreme de perdut.

După ce trecù câtva timp sări în hrubă şi luminà cu felinarul sĕŭ interiorul acesteĭ subpămênte misteriósе. O radă de lumină şi un singur pas făcut în acea hrubă fù destul ca să descopere în tótă grozăvia sa tabloul cel maĭ înfiorător ce sĕ póte închipui. La doĭ paşĭ departe de scară dăceaŭ rĕsturnate cu faţa în sus doŭĕ fiinţe omenescĭ, doŭĕ cadavre pe a căror fisionomie sĕ citea încă teribilele suferinţe ce încercase înainte de a muri. Bĕtrânul, căcĭ el era cu nepótă-sa, representa suprema luptă cu imposibilul, supranaturale sforţurĭ ca să învingă nisce obstacole peste putinţă de învins. Desperarea, paroxismul celeĭ maĭ marĭ furiĭ eraŭ zugrăvite pe trăsurile chipuluĭ sĕŭ; o mână o avea strâns încleştată de un pietroiŭ ce dăcea lângă el, ca cum ar fi vrut să sdrobéscă cu dênsul oblonul ce era d'asupra capuluĭ sĕŭ, şi cealaltă contractată ca cum ar fi ameninţat cerul că nu-ĭ vine în ajutor. După atitudinea corpuluĭ sĕŭ părea că ar fi cădut din înălţimea scăriĭ, scurs de putere şi desnădejde. Aprópe de el zăcea cadavrul uneĭ copiliţe, pe a căruĭ fisionomie învineţită de umedeală sĕ cetea o durere mare dar concentrată, resemnată, angelică. Ochiĭ eĭ deschişĭ staŭ ţîntă spre bolţile superióre ca cum ar fi contemplat ceriul; buzele sale eraŭ strînse ca cum ar fi vrut să pronunţe o rugăciune şi mănuşiţele sale eraŭ încleştate pe pept. Ea era maĭ stricată la faţă ca moşul sĕŭ, prin urmare suferinţa sa fusese maĭ scurtă, murise maĭ de mult.

— Ia spuneţĭ, fraţilor, de ce pedeapsă e vrednic acest om? întrebà Tunsu după ce sĕ sui sus în pimniţă, căcĭ nu putuse să stea maĭ mult timp şi să sufere mirosul ce exala cadavrele celor doĭ nenorociţĭ.

— E vrednic de mórte, strigară toţĭ deodată.

— De mórte nicĭ încape vorbă, dar de ce fel de mórte? aşa una doŭĕ, pif, paf!

— O nu strigà Paraipan, de asta nu purta tu grije căpitane; dă-l pe mâna nóstră şi veĭ vedea ce ne póte pielea.

— Vi-l daŭ, rĕspunse Tunsu; face-ţĭ cu el ce veţĭ voi.

— Îndată ce audiră ăst ordin, haĭduciĭ eşiră iute din pimniţă, în doŭă săriturĭ fură în casă şi cât te ştergĭ la un ochiŭ luară pe grec din casă pe sus, îl aduseră în coşar şi întindêndu-l pe pămênt îl supuse torturelor celor maĭ îngrozitóre. Uniĭ îĭ crestară carnea cu cuţitele şi îĭ turnară oţĕt pe rănĭ; alţiĭ îĭ tăiară pelea cu fórfecile şi îĭ acoperiră vulnele cu usturoiŭ mestecat cu sare şi alţiĭ îĭ picară ciară roşie ardêndă pe pept şi gît. După aceia îĭ pîrliră corpul cu fiară roşite, îĭ fripse carnea cu bureţĭ muiaţĭ în spirt aprins, îĭ scóse ochiĭ cu burghiele şi după ce îĭ scurse sângele din corp picătură cu picătură, îl tăiară în bucăţele micĭ şi îl aruncară în mijlocul unuĭ foc mare ce aţîţase în curte. Astfel peri ucigaşul dascăluluĭ şi al nepóteĭ sale.

După ce săvîrşiră astă sentinţă crudă, la care Tunsu asistà numaĭ ca un simplu spectator, sĕ năpustiră spre casă şi o despuiară de tot ce avea maĭ preţios, luară apoĭ cheia de unde o aruncase Tunsu şi deşertară lada cu banĭ, scóse din dulapurĭ tóte argintăriile şi.... numaĭ teribila autoritate a luĭ Tunsu fù în stare să împedice pe sĕlbaticiĭ sĕĭ esecutorĭ d'a nu estermina şi pe bietele slugĭ carĭ gemeaŭ prin casele lor legaţĭ şi verigaţĭ. După ce jefuiră tot sĕ pregătiră de plecare ca să intre înainte de ziŭă în pădurea unde îĭ aştepta caiĭ, dar de o dată sĕ pomeniră cu un sgomot mare la pórtă şi auziră maĭ multe vocĭ strigând:

— În numele legiĭ, deschideţĭ porţile.

Audind acest strigăt Tunsu sĕ urcà iute în podul caseĭ şi dup'o ferestrue vĕdù că curtea era înconjurată de

poterașĭ. Un băiat care dormise în podul grajduluĭ s'a deșteptat când hoțiĭ legaŭ pe argațĭ și înțelegând ce s'a întêmplat a eșit pe gura poduluĭ d'asupra grajduluĭ și de acolo a sărit afară în sat și a alergat într'o fugă la tact care pe atuncĭ era la mănăstirea Glavacioguluĭ.

— Umplețĭ puscile luate de la grec, urcați-vĕ pe ce putețĭ și împiedicați-ĭ d'a darîma pórta până voĭ găsi eŭ un mijloc d'a vĕ scăpa d'aicĭ, strigà Tunsu sărind după casă în mijlocul haĭducilor sĕĭ.

Puscĭ eraŭ destule, iarbă și glónțe din belșug și porțile destul de gróse ca să resiste loviturilor de securĭ maĭ multe ore. Haĭduciĭ carĭ nu numĕra între eĭ nicĭ un fricos, primiră ĕst ordin cu urale de bucurie, și suindu-sĕ pe ce găsiră începură să-șĭ descarce armele în trâmba de pandurĭ, și încinse un schimb de focurĭ care puse în picióre tot satul. Într'acest timp Tunsu alerga de colo până colo căutând o eșire sigură și descoperi tocmaĭ în fundul arieĭ o portiță, care rĕspundea în pădure dar care era păzită de o trâmbă de poterașĭ. Ca să depărteze pe aceĭ poterașĭ din acel loc și să le atragă atențiunea într'altă parte, el întrà în coșarul cu hruba, grămădi în el maĭ multe brațe de fîn și pae luate din arie, le aruncà în pimniță și din pimniță în hrubă; apoĭ le dete foc, închise oblónele și eși repede afară; după aceea sparse peretele despre drum dete foc și părțiĭ esterióre a coșaruluĭ și să duse să sĕ lupte alăturĭ cu frațiĭ luĭ. În câteva minute sĕ înălță în aer o colónă grósă de fum, și crepuscula diminețeĭ sĕ roși de lumina uneĭ flacăre imense: coșarul era în flacărĭ și limbele de foc ce consumaŭ lemnăria și stuful din care era construit sĕ înălțaŭ până la cer. Poterașiĭ cum vĕḑură una ca acésta năvăliră într'acea parte ca să împiedece pe tâlharĭ d'a scapa p'acolo, și cum ajunse și vĕḑură peretele dărîmat sĕ repeḑiră spre el cu armele la mână și căpitanul poterașilor care era un om viteaz sări cel dintêiŭ în foc și după el năvăliră toțĭ oșteniĭ sĕĭ; dar de odată

pămêntul sĕ scufundă împreună cu eĭ şi isbucni afară un incendiŭ suteran, care învălui totul într'un noian de flacărĭ. Într'acest timp împuşcăturile dela pórtă încetară şi haĭducciĭ năvăliră la portiţa din pădure, pe care găsind'o nepăđită de nimenĭ, din causă că poteraşiĭ alergase după chemare la foc, o dete de perete şi într'o fugă fù în inima pădureĭ unde-ĭ aştepta căiĭ priponiţĭ. Vĕđêndu-sĕ scăpaţĭ şi în mijlocul elementuluĭ lor; pădurea, încălecară iute pe caĭ şi până să sĕ facă bine điŭă fură în pĕr în tabĕra lor.

Casele arêndaşuluĭ împreună cu tot cuprinsul lor arse până în pămênt şi poteraşiĭ în loc d'a prinde pe tălharĭ avură durerea d'a deplânge perderea a doŭă-đecĭ de camarađĭ şi a căpitanuluĭ lor.

XII.
Tunsu în cursă.

În pădurea Gâşteştilor, în partea despre satul Babele, sĕ află o potecă strîmtă şi întortochiată, care şerpueşte paralel cu malul apeĭ Neajlovuluĭ pe sub stejariĭ ceĭ maĭ înalţĭ şi printre stufişurile cele maĭ dese spre a lega satul numit maĭ sus cu drumul ce duce dela Bucurescĭ la Alexandria în dreptul loculuĭ întitulat Podul Dómneĭ.

Nimic maĭ sĕlbatic, dar nimic maĭ poetic ca aceea potecă; ochiĭ profanĭ nu-ĭ póte să-ĭ distingă esistenţa din iarba cea mătăsósă şi împestriţată de miĭ de florĭ ce cresce pe marginea sa; chiar acela ce e deprins d'a o bătători điŭa şi nóptea, pe dênsa calcă cu sfială, de teamă să nu fie muşcat de vipera ce ese din stufiş spre a merge la cuib saŭ de şopârla ce-şĭ cresce puiĭ în marginea apeĭ. Sus bolte de verdeaţă din carĭ es în orĭ-ce oră a điliĭ divinele vibraţiunĭ ale concertelor artiştilor în'aripaţĭ, în drépta şi stânga pereţĭ de verdeaţă printre carĭ sĕ sbegue nebunaticiĭ zefirĭ, şi jos nemărginite tapete de verdeaţă printre carĭ fórte adesea sĕ ascunde cruda mórte. Acea potecă încântătóre şi totdeodată primejdiósă este numită de

cătră ţĕranĭ, poteca luĭ Tunsu; p'acea potecă teribilul că-pitan sĕ strecura ḑiŭa saŭ nóptea, fără scirea ceteĭ sale, ca să comunice cu locul sĕŭ de retragere, cu tainiţa care'l ascundea împreună cu ceata luĭ, când li-sĕ călca fără de veste pădurea de cătră poteraşĭ.

Acea tăĭniţă avea doŭĕ întrărĭ, una cunoscută de tótă ceata şi alta numaĭ de Tunsu. Cea cunoscută de tótă lumea era în mijlocul pădureĭ unde sĕ afla un copaciŭ gros ca butia, verde şi stufost dar scorburos într'o parte. Tótă acea parte scorburósă sĕ desfăcea printr'un resort secret şi sĕ deslipea de tulpină cum sĕ deslipeşte de zid o uşe, şi lasă să sĕ vadă capĕtul uneĭ scărĭ de lemn învêrtită în spirală, care conducea perpendicular într'o sub-pământă adêncă săpată cu măiestrie chiar sub rădĕcina copaciuluĭ. După ce coboraĭ vr'o treĭ-ḑecĭ de trepte, te găsiaĭ într'o sală pătrată largă şi lungă de vr'o opt stănjenĭ, sprijinită icĭ şi colea de stâlpĭ groşĭ de cărămidă, d'asupra cărora sĕ odihnea capetele unor arcade de pământ.

Acéstă primă subpământă avea pereţiĭ de pământ bă-tut şi împletit cu gard lipit şi spoit ca pereţiĭ uneĭ case; de jur împrejurul eĭ pe lângă pereţĭ sĕ aflaŭ paturĭ late de scândurĭ pe care eraŭ aşternute fel de fel de velinţe şi plocate. D'asupra astor paturĭ sĕ întindeaŭ cuere lungĭ de carĭ eraŭ atêrnate felurite arme, şi d'asupra cuerelor poliţe late pe care repausaŭ pachete cu cartuşe şi vase de me-nagiŭ. Într'această subpământă sĕ retrăgeaŭ hoţiĭ numaĭ iarna şi pe timp ploios; ea ḑiŭa era luminată de firiḑĭ practicate în bolţile superióre carĭ rĕspundeaŭ drept în tul-pina vre-unuĭ copaciŭ scorburos şi nóptea de felinare atêr-nate de plafond.

Pentru orĭ-ce ochiŭ profan ea nu maĭ avea altă eşire, dar la caz de primejdie, când prima retragere nu oferea un asil destul de sigur, unul din locotenenţĭ punea în miş-care un resort necunoscut de hoţiĭ de rênd, şi o parte din paturĭ cu cuere şi poliţe sĕ adâncea în perete şi lăsa des-

chisă întrarea unuĭ coridor, care conducea la o altă subpămêntă cu totul asemenea celeĭ dintêiŭ. Acea subpămêntă avea patru uşĭ vizibile de ştejar căptuşite cu şine de fer, carĭ conduceaŭ: una la prima subpămêntă, cea d'a doŭa la celarul de reservă în care eraŭ grămădite felurite provisiunĭ pe care nu le atingea nimenĭ decât la întêmplărĭ cu totul extraordinare, a treia la tesaurul companieĭ în care eraŭ grămădite tot felul de scumpeturĭ: scule, argintăriĭ, haĭne preţióse şi lădĭ purtând numele fie-căruĭ haĭduc, în care eraŭ închise părţile în banĭ ce sĕ cuvenia fie-căruia, şi a patra la camera căpitanuluĭ.

Acéstă cameră fusese decorată cu tot ce avea luxul oriental maĭ scump şi maĭ odihnitor. Pereţiĭ eraŭ tapetaţĭ cu chilimurĭ alese de India şi pardoseala cu covóre de Persia de mare preţ. De jur împrejurul ziduluĭ staŭ rênduite în mod simetric jeţurĭ de lemn poleit îmbrăcate cu catifea şi în dreptul uşeĭ sĕ afla un divan mare îmbrăcat în postav roşu cu perine moĭ de puf îmbrăcate în catifea şi cusute cu aur şi mărgăritare, în dreptul căruia era aşeḑată o sofa măruntă îmbrăcată iarăşĭ în postav. Acea sofa avea în mijloc o mĕsuţă de lemn de trandafir şi abanos încrustată cu sidef şi pe masă eraŭ aşeḑate: o ciaşcă de cafea de chihlibar pusă într'un zarf de argint, o nerghelea de cristal legată în argint suflată cu aur cu ţéva făcută din solḑĭ de aur şi argint, şi o căţie de argint în care ardeaŭ mirodeniĭ parfumate, care procuraŭ un somn dulce şi lin. D'asupra divanuluĭ atêrna o panoplie cu diferite arme de mare valóre şi în mijlocul camereĭ ardea ḑiŭa şi nóptea o lampă de argint plină cu unt de roze.

Acéstă cameră era mică şi n'avea decât numaĭ o eşire aparentă, cu tóte acestea haĭduciĭ toţĭ sciaŭ că maĭ are o altă uşe dincolo de care sĕ aflaŭ alte cămĕrĭ laterale în care era ascunsă visteria privată a căpitanuluĭ şi camera în care îşĭ opera minunatele luĭ schimbărĭ la faţă; dar nimenĭ nu scia, nicĭ măcar ceĭ treĭ locotenenţĭ, carĭ pătrun-

deaŭ până la el, adecă Paraipan, Sbanciog și Sticlete cumcă patul, sĕ înfunda în zid când apăsa cineva un resort ascuns cu mare meșteșug, într'una din capitonările divanuluĭ și lăsa trecerea liberă într'altă sub-pămentă lungă ca un coridor, care conducea într'un mod sinuos la camera de toaletă, camera tesauruluĭ, camera provisiuneĭ și grajdul caluluĭ căpitanuluĭ. În capĕtul ăstuĭ coridor sĕ afla o a doŭa eșire care da drept în malul Neajlovuluĭ, și aprópe de podul Dómneĭ, unde un bolovan mare de pământ dominat de un copaciŭ uscat înainta ca un promontoriŭ d'asupra poteceĭ descrisă maĭ sus. Acel bulz de pământ împreună cu arbore cu tot aluneca pe nisce țițînĭ de un mecanism ingenios și deschidea saŭ astupa după voință întrarea aceluĭ pasagiŭ necunoscut. Secretul resortuluĭ, care punea în funcțiune acel mecanism îl cunoscea numaĭ Tunsu.

Când el sĕ afla ascuns în camera sa, locotenențiĭ sĕĭ pătrundeaŭ până la el prin întrarea cunoscută și apoĭ eșiaŭ pe unde aŭ venit, sciind bine că el va eși înaintea lor armat și dechisat după trebuință. Caiĭ ceteĭ eraŭ ascunșĭ în altă hrubă depărtată de tainița ómenilor, iar murgul luĭ Tunsu îșĭ avea grajdul în partea secretă a locuințeĭ sale alăturĭ de tesaurul sĕŭ și era țĕsălat, hrănit și îngrijit de el însușĭ, de aceia îl iubia așa de mult.

Într'o ḍi pe când Tunsu sĕ afla în cămara luĭ și sĕ învêrtia pe divanul sĕŭ, bătêndu-șĭ capul să născocescă vre-o călcare maĭ ingeniósă ca tóte ce sĕvêrșise, Sticlete întrà la dênsul cam în fuga.

— Dar de unde picĭ fârtate, că de mult nu te maĭ vĕd prin tabĕră? ḍise Tunsul zărindu-l.

— Viŭ dela Grozăvescĭ, rĕspunse Sticlete cu o voce întretăiată.

— Dela Grozăveștĭ! esclamà vesel căpitanul ridicându-sĕ repede în sus, eĭ, ce maĭ ala-bala p'acolo? Stăncuța, cumnatul sunt bine și sănĕtoșĭ?

— Da, bine, rĕspunse Sticlete cu o voce întunecósă şi apoĭ sĕ aşezà pe un scaun şi tăcù.

— Dar ce Tătariĭ aĭ tu de eştĭ aşa de cătrănit şi posomorît? Orĭ aĭ dat cu ochiĭ de poteră?

— Ba nu căpitane..... dar....

— Dar ce?

— Mĭ-e milă de tine că eştĭ om de omenie.

— Dar astă vorbă ce-o fi maĭ însemnând! esclamà Ioniţă ridicându-sĕ în sus.

— Ascultă căpitane, ḑise Sticlete ridicându-sĕ şi el în sus ca cum ar fi luat o hotărîre supremă; sigur eştĭ D-ta că jupâneasa Stanca este soră cu nea Tudor.

Detunătura neaşteptată a unuĭ trăsnet, care ar fi căḑut lângă el nu ar fi făcut pe Tunsu să sară în picióre atât de spăimêntat ca auḑul acestor cuvinte.

— Ce aĭ îndrăsnit să crâcnescĭ? strigà el cu impetuositate îngălbinindu-sĕ şi ridicând îngrozitórea sa mână asupra locotenentuluĭ sĕŭ ca să-l sdrobéscă.

— Adevĕrul, rĕspunse acesta cu curagiŭ; Tudor şi Stanca te înşală.

— Dar bine eĭ sunt fraţĭ, mişelule!

— Or fi, dar aḑĭ dinminéţă i-am vĕḑut într'o stare în care nu sĕ găsesc fraţiĭ niciodată. Ascultă căpitane, Stanca îţĭ pune ghioceĭ după ureche.

— Pieĭ din ochiĭ meĭ proclete că te ucig, strigà ca un leŭ Tunsu, scoţênd din ochĭ flacărĭ de bălaur.

— Iacă pieĭŭ, rĕspunse Sticlete depărtându-sĕ; eŭ mĭ-am făcut datoria, acum îmĭ spăl mânile ca Pilat.

— Du-te de te pregătesce să mĕ urmezĭ că viŭ şi eŭ îndată ca să descoper ce drăcie maĭ e şi asta; să sciĭ însă că d'o fi minciună, vaĭ ţie!

— Sunt în mânile tale căpitane, fă ce vreĭ cu mine.

Peste o jumĕtate de oră doĭ negustoraşĭ ce colindaŭ prin sate ca să adune bucate călăreaŭ alăturĭ pe drumul

cel mare ce traversézĕ în două pădurea Gâştescilor; era Tunsu şi locotenentul sĕŭ.

— Căpitane, ḑise Sticlete după ce eşi din pădure, am plecat prea de vreme şi dacă-om ajunge cu ziŭa la Grozăvescĭ nu vedem nimic; ia să ne abatem noĭ o lécă la ăl han să bem cam un cescuţ, adaose arĕtând cu mâna hanul Gâştescilor, şi să plecăm cam după sfinţit ca să ajungem tocmaĭ la vreme.

— Mie nu-mĭ e sete, rĕspunse Tunsu posomorît.

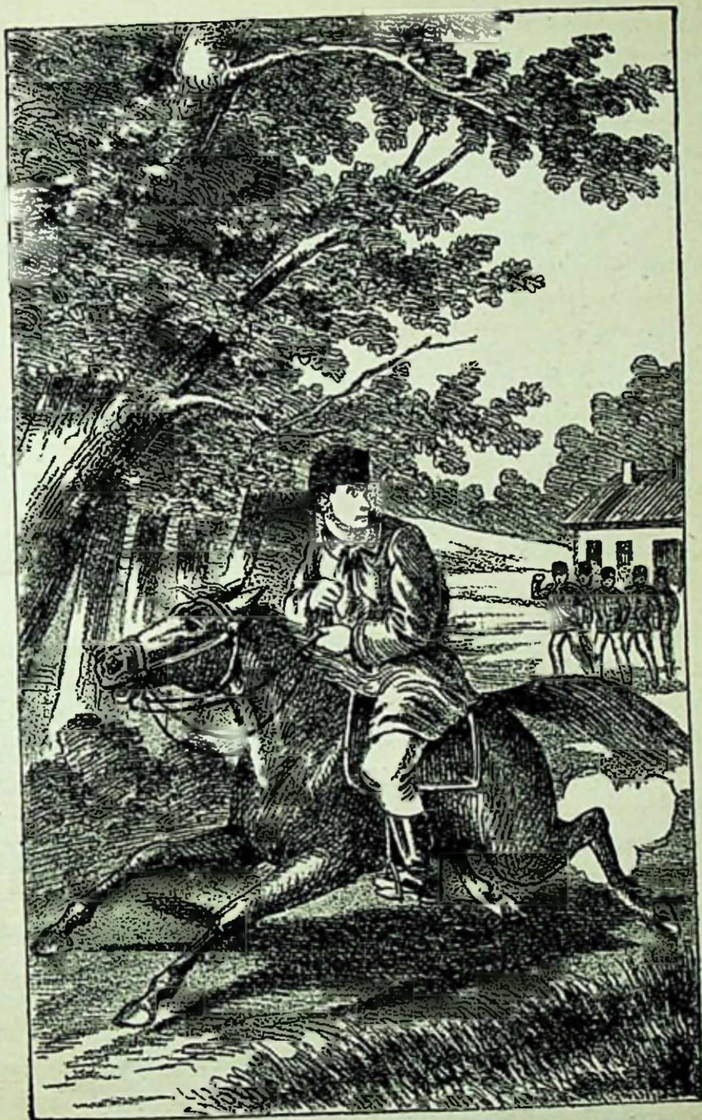
— Nicĭ mie, dar să facem ce-om putea ca vremea să treacă.

Zicênd aceste cuvinte descălecà; Tunsu îl imità într'un mod machinal şi după ce legară caiĭ de un copaciŭ din marginea drumuluĭ sĕ îndreptară spre han. Acest han dela Gâştescĭ era o cârciumă de drum mare la care poposeaŭ călătoriĭ şi chirigiĭ, dar la care nu veneaŭ nicĭ-odată ţĕraniĭ din sat ca sĕ bea şi să chefuiască; cu tóte acestea într'acea ḑi deşi era ḑi de lucrătóre şi nu era în bătătură nicĭ un car saŭ căruţă, staŭ la mesele dinaintea hanuluĭ o mulţime de ţĕranĭ şi petreceŭ ca în ḑi de prasnic cu ólele dinainte. Tunsu nu-ĭ băgà de sémă şi intrând în cămara cârciumeĭ care era gólă sĕ aşeḑà la o masă şi cerù vin. — Sticlete eşi numaĭ de cât afară ca să dea cailor de mâncare şi în loc d'a sĕ duce spre eĭ făcù un semn unuia din ţăranĭ şi trecù cu el în dosul hanuluĭ.

— Ţi l'am dat în mână, după vorbă, ḑise el, acum daţi-mĭ baniĭ după tocmélă şi puneţĭ mâna pe dênsul fără de grijă că n'are asupră-ĭ de cât două pistóle cu câte o umplutură şi nicĭ un cuţit.

— Baniĭ nu ţi-ĭ daŭ acum, rĕspunse ţĕranul, care în realitate era ispravnicul judeţuluĭ Vlaşca, dar după ce om pune mâna pe el şi ne-om încredinţa că e Tunsu, atuncĭ bucuros, punga e la mine.

— Fie şi aşa; eŭ acum întru înăuntru şi când veţĭ auḑi o fluerătură haĭducéscă daţĭ năvală înăuntru şi puneţĭ mâna pe el.

Şi dispăru în pădurea vecină, atuncĭ când poterașiĭ băgară de sémă fuga luĭ. (pag. 89).

— Bine, du-te acum să nu prindă de veste.

După ce eşi Sticlete, cârciumărésa sĕ apropie de Tunsu şi-ĭ dise:

— Nu este aşa că D-ta eştĭ căpitan Tunsu?

Tunsu voi să protesteze, dar cârciumărésa îĭ precurmă vorba şi-ĭ dise:

— Nu maĭ tăgădui şi fugĭ leiculiță maĭ curênd, căcĭ țĕraniĭ ce vĕduşĭ în bătătură sunt poteraşĭ şi omul cu care aĭ venit e vîndĕtorul.

— Pe unde sĕ fug? esclamă Tunsu ridicându-sĕ repede în sus şi uitându-sĕ sperios în tóte părțile.

— Pe gura poduluĭ din tindă, rĕspunse țĕranca; pune piciorul pe ăst butoiŭ, apoĭ suete sus, cotesce la drépta şi când veĭ da de un coş dărîmă din el câte-va cărămidĭ, scobóră-te în josŭ pe o vatră, intră într'o cămară unde veĭ găsi haine femeiescĭ şi pe urmă aştéptă-mĕ că viŭ şi eŭ.

— Bine, acum du-te d'aicĭ.

Cârciumărésa eşi ca să dea țĕranilor din bătătură vin şi rachiă şi sĕ isbi piept în piept cu Sticlete. Cum sĕ vĕdù singur, Tunsu sĕ ascunse după uşe şi îndată ce intrà Sticlete, sĕ repedi asupră-ĭ fără de veste, îĭ vîrî în piept ascuțitul sĕŭ cuțit şi-l trânti la pământ fără ca acesta să dică cârc măcar.

— Aşa pat toțĭ vêndătoriĭ luĭ Tunsu! dise apoĭ haĭducul uitându-sĕ o clipă la el cu un aer triumfător.

După ce-l rĕsturnà mort la pământ, fără sĕ facă cel maĭ mic sgomot, închise încetinel uşa tindeĭ ca sĕ nu bage de sémă țĕraniĭ deghisațĭ, pe care-ĭ ținea de vorbă cârciumăreasa, o încuià bine sprijinind'o şi cu drugul, sĕ sui ca o pisică în pod, apucà la drépta şi dând de coş desprinse binişor câteva cărămidĭ, carĭ eraŭ aşedate în lat, îşĭ făcù o trecătóre convenabilă, sĕ lăsà binişor pe coş în vale şi sări uşurel pe vatră lângă un focşor la care bâzăia o ulceluşe. Eşind după vatră sĕ vĕdù într'o tindă alăturĭ de o uşo des-

chisă care da într'o cămăruţă ţĕrănéscă curăţică, şi cum întrà în ea închise uşa după dênsul, scóse dela brîŭ o pereche de brice, care nu-l părăseaŭ nicĭ-odată, sĕ puse în dreptul unuĭ ciob de oglindă ce găsi acolo, şi fără de remuşcare îşĭ rase falnicele sale mustăţĭ şi rĕmase ca o babă radă. După aceea deschise o ladă, care sĕ afla la marginea patuluĭ, scóse din ea un rênd de haine ţĕrănescĭ de femeie, sĕ îmbrăcà cu ele şi apoĭ sĕ legă la cap cu înlesnirea ce avea d'a sĕ deghisa.

Într'acest timp ţĕraniĭ prefăcuţĭ lăsară bĕutura şi armându-sĕ cu puscĭ şi pistóle, sĕ grămădiră în jurul uşeĭ şi ferestreĭ cârciumeĭ asceptând semnalul ca să năvăléscă înăuntru. Tocmaĭ atuncĭ întrà şi cârciumărésa în casă cu un şorţ de porumb în mână.

— Jupâneas'o Dobro, şopti Tunsu puindu-ĭ mâna la gură, să nu mĕ daĭ de gât, că-ţĭ fac o salbă de turaliĭ şi o malotea de citarie.

— N'avea grije leicuţă, rĕspunse jupâneasa Dobra, căcĭ dacă nu-mĭ era milă de tine tăceam şi nu-ţĭ dam de veste. Na puneţĭ ăst şorţ dinainte şi du-te până staŭ eŭ aicĭ de oarelor de mâncare; după aceea întră în coşar unde v'am închis caiĭ şi cu D-ḑeŭ înainte.

Pe când poteraşiĭ deghisaţĭ sĕ sfătuiaŭ încetinel ce o să facă când or întra înăuntru, ţĕrăncuţa improvisată eşi afară, începù să strige puĭ puĭ, cu un glas ascuţit, şi deşertându-şĭ mereŭ şorţul, merse pe bătătură urmată de o dróie de găinĭ, raţe, gâşte, curcĭ şi purceĭ până ce ajunse la uşa coşaruluĭ. Cum întrà înăuntru lăpĕdà hainele muerescĭ şi rĕmâind în hainele luĭ de ţĕran, îşĭ vîrî în cap până între urechĭ o căciulă de bârsană ce găsi în esle, scóse calul din coşar, încălecà repede, şi după ce dete pintenĭ caluluĭ, scóse ţipetul sĕŭ obicĭnuit şi dispărù ca o săgeată în pădurea vecină tocmaĭ când poteraşiĭ băgară de seamă fuga luĭ. Astă întêmplare încremeni pe toţĭ în loc încât nimenĭ nu cuteza să sĕ maĭ ia după dênsul.

XIII.
Stanca și Tudor.

Sĕmânța aruncată de Sticlete nu căḍuse pe un pĕmênt sterp; încrederea cea órbă dispăruse din inima luĭ Tunsu și în locul eĭ sĕ sădise gelosia cea maĭ împungĕtóre. Neputênd să sĕ ducă singur de teamă ca să nu fie păḍit și recunoscut de poterașĭ, el trimise pe rênd pe Paraipan și pe Sbanciog ca să pândéscă și să-ĭ spue ce o afla, dar eĭ saŭ nu-șĭ bătură atâta capul d'a sĕ amesteca în secăturĭ muerescĭ nedemne de nisce ómenĭ de luptă ca eĭ, saŭ că le fù milă de bietul căpitan și nu voiră să-l amăréscă și maĭ mult, căcĭ nu veniră cu nicĭ o ispravă.

În loc d'al potoli asigurările locotenenților săĭ maĭ mult îl întărîtară și îl făcù ca într'o séră târḍiŭ să iasă singur pe furiș și să sĕ ducă la Grozăveștĭ, ocolind prin satul Gâștescilor, prin Chiajna locul nascereĭ sale și prin pădurea dela Dudu și Roșu unde o parte din ceata sa îșĭ avea tainițile. Călĕtoria îĭ fù norocósă, căcĭ nu sĕ întêlni cu nimenĭ pe drum și ajungerea și maĭ norocósă, căcĭ găsi pe Stanca singură în cămara sa.

După ce întră înăuntru și-ĭ stătù inima la loc, întrebà de Tudor și aflând că e dus de treĭ ḍile la deal după vinurĭ sĕ sculà și ḍise amanteĭ sale:

— Stanco, sciĭ la ce m'am gândit eŭ în rĕstimpul de când n'am maĭ dat pe la tine?

— Sciŭ dacă mĭ-aĭ spune, rĕspunse Stanca sărutându-l pe obrajĭ.

— Draga mea mi-s'a urît cu lipsa ta.

— Ce, orĭ vreaĭ să te lașĭ de haĭducie? esclamà Stanca tresărind ca cum ar fi călcat pe un ghimpe ascuțit.

— Nu, ci voiŭ să te iaŭ cu mine. Tu escĭ nevastă de haĭduc, trebue să staĭ cu bărbatu-tĕŭ în pădure și să împarțĭ împreună cu el binele și rĕul.

— Dar cârciuma?

— O las pe seama luĭ Tudor pe care am să-l însor cu o fetiţă sciĭ colea frumósă ca tine.

Astă hotărîre neaşteptată amuţi graiul în gura Stanchi şi-ĭ încleştà fălcile de nu maĭ putù dice nimic, dar inima în peptul eĭ începù să sĕ sbuciume întocmaĭ ca talazurile uneĭ mărĭ bătute de vênt. Printr'o suflare neaşteptată, prin voinţa unuĭ om căruia, deşi îĭ datora tótă prosperitatea sa, dar sĕ obicĭnuise a-l privi ca un accident întêmplător în viaţa sa, sĕ risipea tótă fericirea sa din trecut, tóte bucuriile sale din present şi tóte visele sale din viitor. Ea sĕ deprinsese a trăi cu Tudor, a'l considera ca avutul sĕŭ şi a-l iubi ca bunul eĭ cel maĭ preţios; ea îl adora cu pasiune şi sĕ simţea asemenea iubită de el şi acum iat'o ameninţată d'al perde şi d'al vedea sburând în braţele alteia. Pe Tunsu nu-l iubise nicĭ-odată şi-l îngăduise numaĭ ca să-ĭ realisede dorinţa eĭ de îmbogăţire, şi acum când era bogată şi fericită, să fiă silită a trăi neprecurmat numaĭ cu el, înfruntând primejdiile ce înfrunta el şi împărtăşind sórta ce împărtăşea el! Ce chin maĭ mare ca viaţa la un loc cu o fiinţă neiubită? Tóte aceste gândirĭ crude trecênd ca fulgerul prin mintea eĭ îĭ încleştară fălcile şi îĭ ameţiră capul. Tunsu nu luà în sémă tăcerea eĭ şi nicĭ nu-ĭ puse mâna la sîn ca să-ĭ numere pulsaţiile, ci urmà:

— Draga mea, mie mĭ-e cu neputinţă d'a maĭ veni diŭa şi nóptea pe la tine, căcĭ potera îmĭ ţine poteca; ascundătórea dela Dudu mĭ-e dată de gol şi preţul ce a pus stăpânirea pe capul meŭ bagă în ispită pe mulţĭ chiar din ceata mea ca să fie vêndător. Nu maĭ am încredere nicĭ chiar în culcuşul meŭ din pădurea Babelor; d'aceia m'am hotărît ca să mĕ strămut maĭ departe de Bucurescĭ în inima munţilor unde sunt maĭ puţine primejdiĭ; am de gând chiar să-mĭ premenesc ómeniĭ în care nu maĭ am încredere. Tu eştĭ femeie dibace, tu îmĭ eştĭ credinciósă, tu cunoscĭ omul după ochĭ, tu aĭ să-mĭ fi de mare ajutor, să-mĭ slujescĭ ca o mână dréptă în treburile mele şi să fi în tabĕră căpitănésă, când lipsesc eŭ.

— N'ar fi maĭ bine, frăţico, murmură Stanca cu gura pe jumĕtate, să te laşĭ de haĭducie şi să te aciuescĭ cu baniĭ ce iaĭ câştigat sub pólele unor munţĭ depărtaţĭ?

— Nu, Stanco, rĕspunse Tunsu, n'a sosit încă vremea sunt în flórea şi puterea mea, ciocoiĭ ar ḑice că am fugit de frica lor, şi ceĭ prigoniţĭ ar striga că i-am parăsit; lasă că maĭ e vreme şi apoĭ ţĭ-o spuĭ drept că nu mĕ îndur, nu mĕ lasă inima să părăsesc frumosul codru în care m'aĭ băgat numaĭ tu, maĭ ales când l'oĭ înfrumseţa înmiit prin fiinţa ta, şoimana mea cea prea mult iubită. Găteşte-te dar dragă de drum că peste treĭ patru ḑile viŭ să te iaŭ.

A ḑice luĭ Tunsu nu voiŭ, era lucru peste putinţă chiar Stanchiĭ, care făcea din el orĭ-ce vrea; ea fù îndestul de prudentă d'a nu pronunţa acest cuvênt, maĭ ales că citise în căutătura sa ceva straniŭ, hotărîtor, şi ghicise prin pătrunderea sa o parte din adevĕrul bănuelilor ce încolţise în inima luĭ. Ea prinse dar bucuros cu resemnaţiune şi isbuti numaĭ d'a căpĕta o amânare de şépte saŭ opt ḑile.

După ce plecà Tunsu, adică în ziorĭ când sĕ îngâna ziua cu nóptea, sĕ puse pe un plâns amestecat cu suspine, care ţinù maĭ multe ore şi nu sĕ potoli de cât a doŭa ḑi când vĕḑù pe Tudor venind dela deal şi intrând pe uşe. Cum îl vĕḑù Stanca sĕ repeḑi spre el cu braţele întinse şi agăţându-sĕ de gâtul luĭ îşĭ lipi faţa de umĕrul luĭ şi începù sĕ plângă şi sĕ suspine maĭ cu amar.

— Dar asta pe tine! strigă el silindu-sĕ s'o potoléscă, ce aĭ de plângĭ şi te jelescĭ cu aşa foc?

— Ah! Tudore dragă, strigà ea înecându-sĕ în suspine; vrea să te desparţă de mine, să mĕ ducă departe d'aci şi să te însóre.

— Cine? strigà el încremenit de mirare.

— El, tâlharul, duşmanul, Tunsu.

— Ce e? esclamă falşul frate cu o voce detunătóre; ce óre îndrăsnesce d'amĭ turbura liniscea caseĭ şi d'a sĕ amesteca şi în treburile mele?

— Da, drăguță, vrea să te însóre, odorul meŭ cel nestimat.

— Maĭ bine ar face să-șĭ vază de capul luĭ în loc d'al meŭ; însóre-sĕ el cu jupânésa spânzurătóre, care de mult îĭ duce dorul.

— Și mie vrea să-mĭ piarză urma prin smârcurĭ depărtate ca să nu-mĭ maĭ audĭ de nume.

— Eĭ sĕracul, sĕracul sĕ vede că nu-ĭ a bună!

— Tudore, Tudore dragă, strigă Stanca lipindu-șĭ sînul de peptul amantuluĭ sĕŭ și acoperindu-l de sĕrutărĭ, spune-mĭ drept nu vreĭ să te însorĭ, nu vreĭ să mĕ lașĭ?

— Cine, eŭ?

— Spune-mĭ drăguță, nu ți s'a urît ție cu mine?

— Mie? din potrivă așĭ vrea să te smulg din ghiarăle ăstuĭ hoț și să te duc departe de el ca să ne cununăm și să trăim o viață, la care sĕ râmnéscă o lume întrégă.

— Dacă e așa ia-mĕ puiule, du-mă unde vreĭ tu, ascunde-mĕ în gaură de șérpe.

— Eŭ te-așĭ scăpa maĭ bine și maĭ cu folos dacă aĭ vrea tu, dise Tudor desprindêndu-sĕ din brațele Stanchiĭ și aședêndu-sĕ pe marginea patuluĭ.

— Cum? dise ea aședându-sĕ lângă dênsul.

— Stanco, veleatul luĭ Tunsu a trecut, ciasul luĭ după urmă sĕ apropie. Muscaliĭ aŭ făgăduit 1000 de galbenĭ și deplina ertare celuĭ ce va pune mâna pe el; gândesce-te și tu, óstea pămênteană înființată de curênd e maĭ bărbată decât foștiĭ poterașĭ și are inimă să între în pădure. Maĭ mulțĭ din cetașiĭ luĭ Tunsu vĕdênd tóte astea și audind de făgăduiala stăpânireĭ s'aŭ hotărît să-l dea de gât. N'ar fi maĭ bine să-l dăm noĭ decât eĭ?

— O! nu Tudore, rĕspunse Stanca cutremurându-sĕ, nu voiŭ să-ĭ vie rĕul dela mine, care i-am mâncat pânea; maĭ bine dela alțiĭ.

— Tot îl iubeștĭ, Stanco! strigă cu impetuositate Tudor sculându-sĕ în picióre și plimbându-sĕ agitat prin casă.

— Eŭ să-l iubesc! din potrivă, așĭ vrea să-l vĕd chiar acum mort; dar n'aș vrea de mânile nóstre, căcĭ prea am fi de tot nerecunoscĕtorĭ.

— Eŭ din potrivă așĭ vrea să piară din mânile mele nu ca să iaŭ ceĭ 1000 de galbenĭ făgăduițĭ, ci ca să pot mânca în tihnă ce am agonisit, bucurându-mĕ de ertarea domnéscă. Mi s'a urît Stanco cu viața, care o duc tot mereŭ cu frica în sîn; voiŭ să trăiesc și eŭ fără de grije și să dorm pe amêndouĕ urechile. Ce-mĭ folosesce bogăția ce am dobêndit dacă ḑiŭa și nóptea tremur la auḑul orĭ-căruĭ sgomot creḑênd că aud poterașiĭ viind să pue mâna pe noĭ? Ce mĕ folosesce că te am alăturĭ de mine pe tine comóra mea cea maĭ nestimată, dacă nu pot trăi și eŭ fără teamă c'o să vie altul ca să te smulgă de lângă mine și să te stăpânéscă ca un avut al sĕŭ? Nu maĭ e de suferit astă viață.

— Atuncĭ să fugim.

— Unde să fugim ca să nu pótă pune stăpânirea mâna pe noĭ și să nu ne dea de urmă el? De ceĭ d'ânteiŭ póte vom scăpa dincolo de graniță, dar de el nicĭ în fundul pămêntuluĭ. Nu e așa?

— Ba așa, rĕspunse Stanca, lăsând capul în jos.

— Ce ne va folosi fuga? nimic, el care scie ca necuratul totul, sĕ va lua îndată după noĭ și la cel dintêiŭ conac ne va sosi din urmă ca un năbădăios și ne va ciopăți fără de îndurare. Nu e maĭ bine să-l vedem noĭ pe el ciopățit și apoĭ să trăim fără de grije unul pentru altul?

— Tudore, dacă mĕ iubescĭ, lasă-l să-ĭ mănânce alțiĭ capul căcĭ singur mĭ-aĭ spus că sunt mulțĭ care-ĭ port Sâmbetile.

— Dar pe urmă noĭ ce ne facem?

— Trecem granița la Rusciuc înainte d'a afla stăpânirea de noĭ.

— Dar dacă până de aḑĭ într'o sĕptĕmână nu-l dă

nimenea de gât și vine să mĕ însóre pe mine și pe tine să te ia și să te ducĭ în smârcurĭ, atuncĭ ce te facĭ? plecĭ?

— O! nu, nu!

— Te împotrivescĭ?

— Ah! nu, nu pot.

— Atuncĭ?

— Fă ce vreaĭ cu el Tudore.

— Vedĭ așa te voĭ fata mea; mĕ duc chiar acum la Muscalĭ ca să nu prindă de veste.

XIV.
Hi Bălane.

A doŭa di după astă convorbire cam pe la doŭĕ ore după amiadĭ, într'o cameră din casele baronuluĭ Meitani în care este instalată adĭ Prefectura poliției Capitaleĭ și unde sĕ stabilise de curênd cuartierul generaluluĭ Kiseleff, care guverna țeara provisor în urma abdicăriĭ luĭ Grigorie Vodă Ghica, sta numitul general dinaintea uneĭ mese și sĕ sbuciuma cu vivacitate într'un fotoliŭ elastic scriind pe hârtia ce avea înainte-ĭ o pagină; după aceia citind'o cu iuțélă și pe urmă rupênd'o și aruncând'o sub masă cu mânie ca apoĭ iar să scrie și iar să rupă hârtia și iar s'o arunce jos cu supĕrare.

Nemulțumit fiind de inspirațiunea mințeĭ sale dintr'acea di luà din bibliotecă o carte și sĕ reaședà pe scaun, dar după ce citi câteva rêndurĭ începù să sĕ plimbe prin casă supĕrat. Avea și de ce să fie supĕrat representantul prea puterniceĭ Rusieĭ și de ce să pară atât de agitat; cu câteva minute maĭ nainte câțĭ-va boerĭ ca Grigore Mitropolitul, Barbu Știrbeĭ cel bĕtrân, Câmpineanu, Dudescu, Furtună, Filipescu, Văcărescu, Bălăceanu, Buzoianu, Vulpache și încă alțĭ doĭ treĭ îndrăsnise să înfrunte cu pericolul averiĭ și viețiĭ lor mânia mareluĭ Nicolae Pavlovicĭ de furiósă memorie și să respingă întroducerea în Regula-

mentul Organic a unuĭ articol, care lua România de sub suzeranitatea păgâneĭ Turciĭ spre a o pune sub graţiósa şi părintésca ocrotire a pravoslavniceĭ Maiestăţĭ Moscovite. De aceia generalul nu găsia expresiunĭ nemerite cu care să vestéscă la St. Petersburg trista scire şi dăduse ordin ca să nu între nimenĭ înăuntru spre a nu-ĭ turbura mintea.

Cu tóte acestea uşa sĕ deschise tocmaĭ în momentul în care generalul era maĭ nĕcăjit şi întrà înăuntru un adjutant de serviciŭ.

— Cine îndrăsnesce să calce ordinele mele? strigà generalul în rusesce întorcêndu-sĕ repede spre uşe şi isbind cu pumnul în biroŭ de rĕsturnà tot ce era pe el.

— Mĕ iartă generale, murmurà în aceiaşĭ limbă adjutantul.

— Ce cauţĭ? ce vreaĭ? cine te-a chemat? strigà Kiseleff cu o voce detunătóre vîrându-sĕ maĭ sub nasul căpitanuluĭ şi pironindu-l cu impunătórea sa căutătură.

— Am credut, generale, murmurà acesta fórte intimidat, că pot călca porunca dată, dacă vĕ voiŭ aduce o veste bună.

— Ce fel? strigà generalul tresărind, s'aŭ potolit îndărătniciĭ? am câştigat pe Mitropolit? s'a primit în sfîrşit articolul?

— Ba nu, rĕspunse căpitanul, lăsând ochiĭ în jos: din nenorocire pentru mine nu pot să vĕ aduc o aşa plăcută scire: boeriĭ sunt tot aşa de cerbicoşĭ şi mi-sĕ pare că aŭ maĭ tras în partea lor şi pe alţiĭ.

— Atuncĭ ce vréĭ? de ce aĭ venit? ce scire aĭ să-mĭ spuĭ? strigà generalul cu impacienţă.

— E afară un om care sĕ făgăduiesce d'a ne da în mână viŭ saŭ mort pe vestitul hoţ Tunsu.

— Să sĕ ducă draculuĭ cu hoţul luĭ cu tot. Dă-l afară căcĭ n'am acum vreme de asemenea flécurĭ; lasă să fie jefuiţĭ de hoţĭ şi de tâlharĭ asemenea boerĭ încăpăţinaţĭ, carĭ nu sciŭ să preţuiască sprijinul nostru. Aide, eşĭ nu-mĭ maĭ vorbi.

— Mĕ iertaţĭ Excelenţă, dacă încă stăruiesc d'a vĕ ruga să primiţĭ pe acel om; Tunsu a devenit primejdios chiar oştilor Maiestăţiĭ Sale; convoiul trimis cu cele 500,000 de ruble destinate pentru garnisóna din Craiova n'a sosit la destinaţia sa, deşi a fost însoţit de o sotnie de cazacĭ, şi oştile carĭ s'aŭ trimis să ia baniĭ din mânile ăstuĭ tâlhar şi să-l pedepséscă pentru fapta ce a săvêrşit n'a putut să-ĭ dea de urmă fiind ajutat şi ascuns de ţĕranĭ.

— Cum sĕ póte? strigà generalul uimit; când s'a întêmplat una ca acésta.

— Erĭ la câteva poşte departe de Bucurescĭ.

— Şi nu mi s'a spus până acum!

— N'am îndrăsnit să înfrunt ordinul Excelenţeĭ Vóstre.

— Să între acel om.

Acel om care întra spre a plănui modul cum să vêndă pe Tunsu era Tudor!

— Cine eştĭ tu şi ce meserie aĭ? întrebà generalul prin oficerul de ordonanţă, care scia românesce mĕsurând pe vêndător de sus până jos.

— Sunt cârciumar la Grozăvescĭ, murmurà Tudor fórte deconcentrat de tonul rĕstit cu care'şĭ făcù întrebările generalul.

— De unde cunoscĭ pe Tunsu?

— Sunt cumnatul luĭ.

— Şi tovarăşul sĕŭ?

— O! nu Excelenţă, feréscă D-deŭ.

— Eştĭ cumnatul luĭ şi vréĭ să-l vindĭ noŭă?

— Nelegiuirile luĭ m'a hotărît să uit rudenia.

— Şi miia nóstră de galbenĭ şi maĭ mult; dar ce ne pasă noŭă? te privesce pe tine şi consciinţa ta. Cum credĭ să ni-l daĭ viŭ saŭ mort?

— Cum va plăcea Excelenţeĭ Vóstre.

— Maĭ bine ar fi mort, căcĭ legile vóstre statornicite

cu jurămênt opresce osânda prin mórte și n'am venit aicĭ să vě stric legile. Îțĭ trebue ceva ajutor de óste?

— Da, Măria Ta; treĭ-đecĭ ostașĭ împĕrătescĭ mĭ-ar fi de-ajuns.

— Oștile împĕrătescĭ nu sunt plătite ca să vě prindă pe hoțiĭ voștri; na acest bilet și du-te cu dênsul la ispravnic, care-țĭ va da ómeniĭ trebuincioșĭ din miliția pămênteană.

Tudor luă scrisórea și sě îndreptà spre ușe ca să plece; Kiseleff înainte d'a eși đise adjutantuluĭ sěŭ:

— Poruncesce la doĭ cazacĭ ca să însoțéscă pe acest om până la isprăvnicie și să nu-l piarđă din ochĭ.

Tudor nu era de loc mulțumit de resultatul întreprindereĭ sale și de primirea ce-ĭ făcuse Guvernatorul provisor al ambelor principate; el sě aștepta să fie întêmpinat cu brațele întinse ca un mântuitor și când colo sě pomeni escortat de doŭă călăuze, carĭ nu eraŭ alt decât nisce sentinele, carĭ aveaŭ misiunea de a-l da pe mâna altor sentinele. Dacă n'ar fi fost dat pe mâna lor ar fi renunțat de sigur la proiectele sale și s'ar fi întors fără ispravă la Grozăveștĭ.

Neavênd încotro, sě duse la isprăvnicie unde fù întrodus pe dată înaintea cârmuitoruluĭ căruia îĭ sě dăduse maĭ dinainte scrisórea generaluluĭ.

— Tu eștĭ cumnatul luĭ Tunsu? đise el ținînd ochiĭ pe hârtie și uitându-sě la Tudor cu códa ochiuluĭ.

— Da, Măria Ta, rĕspunse Tudor cu vocea perită.

— Și te-aĭ legat că ne daĭ în mână pe tâlhar?

— Da, Măria Ta.

— Pentru altul astă făgăduială mĭ-ar părea prea îndrăsnéță, dar pentru tine care eștĭ rudă cu el e curată jucărie: ce-țĭ maĭ trebue oștire?

— Ca să vi-l daŭ pe mână.

— Te-aĭ legat cu generalul ca să ni-l daĭ mort.

— Cine să-l ucigă!

— Tu nu poţĭ să te facĭ ucigaş cum te-aĭ făcut vêndător?

— Să vede că nu cunoscĭ pe Tunsu; el nu dórme cu nimenĭ într'aceiaşĭ cameră, el nu mâne nicĭ-odată de doŭă orĭ în acelaşĭ loc şi nu îngădue pe nimenĭ să sĕ apropie de el.

— Atuncĭ cum gândescĭ să-l omorĭ?

— Isbindu-l fără veste cu ómeniĭ ce vĕ cer.

— Cum aĭ de gând să săvêrşeştĭ astă faptă?

— Iată cum: aprópe de Grozăveştĭ este un pod peste Dâmboviţă umbrit de maĭ multe sălciĭ pletóse şi sub pod este un loc înalt de un stat de om, în care póte încăpea vr'o 30 de inşĭ. Amêndoŭĕ eşirile ăstuĭ loc sunt astupate de crăcile sălciilor ce atêrnă până în apă. Acolo să între soldaţiĭ ce-mĭ veĭ da şi să mĕ aştepte pe mine până pe la sfinţitul sóreluĭ.

— Tu unde te ducĭ?

— Mĕ duc în tabĕra luĭ Tunsu, ca să mĕ întorc cu el.

— O să vie el cu tine?

— Nicĭ vorbă, dacă i-oĭ spune că nevasta i-e bolnavă; pentru ea el întră şi în foc.

— Tu eştĭ fratele aceleĭ femeĭ?

— Da.

— Unde şeade ea?

— La Grozăvescĭ.

— În ce loc?

— Ea e stăpâna hanuluĭ din capul satuluĭ.

— Bine: o parte din ómeniĭ meĭ sĕ vor duce la han şi vor pune mâna pe ea să fim siguri de credinţa ta.

— Ce zor aveam să viŭ din proerişul meŭ ca să vĕ daŭ pe Tunsu de gât, dacă n'aveam de gând să scap lumea de el?

— Multe sĕ întêmplă în lume şi multe sĕ lasă baltă; e cam hătru cumătru Tunsu, paza bună scapă primejdia rea.

— Faceţî cum vreţî.

— Acum spune-ne cum să te cunóscă ómeniî meî sub pod că escî tu şi el şi nu altul? Ce semn o să facî?

— Iată cum; Tunsu de câtă-va vreme a luat obiceiul d'a umbla în brişcă ca să nu tragă bănuiala poteriî. El prin urmare o să vie în brişcă însoţit de unul din tovarăşiî sěî, care face pe vizitiul şi eŭ o să merg înaintea lor călare pe un cal alb. Când voiŭ ajunge aprópe de pod o să daŭ bice caluluî şi o să strig: Hi bălan. Atuncî ostaşiî să iasă de sub pod şi să-şî descarce armele spre brişcă.

— Bine, acum spune-ne cum să cunóscem că omul ce ne aducî e Tunsu şi nu altul.

— Tunsu e un om scund, cu ochiî micî, mustăţî potrivite şi cam ţepóse, căcî aŭ fost rase de curênd, pěrul tuns mărunţel şi pe mâna dréptă scris numele sěŭ cu împunsăturî de ace şi iarbă de puşcă.

— Fórte bine: să sciî că dacă ne înşelî sora ta plătesce cu capul eî.

— Bucuros.

— Acum du-te de vino cu hoţul, că oştile mele sě duc unde aî zis tu şi căpitanul meŭ îţî va numěra pe urmă baniî.

— Fă bine de mě fă cunoscut căpitanuluî ca să nu sě întêmple vre-o neînţelegere nenorocită.

— Bine ḑicî; să vie căpitanul de dorobanţî.

Căpitanul veni şi ispravnicul iî dete în mână scrisórea generaluluî şi după ce věḑù c'a cetit'o ḑise:

— Acea poruncă privesce pe d-luî, care sě leagă a ne da pe Tunsu; uită-te la d-luî ca să nu sě facă greşală şi să-î rěsplătescî slujba ce ne face întocmaî cum glăsuesce astă hârtie.

— Am înţeles.

— Acum mergeţî de puneţî lucrurile la cale că sě apropie sfinţitul sóreluî.

Peste un cuart de oră Tudor mergea cu bălanul luî

spre pădurea Babelor și căpitanul cu dorobanții luĭ spre Grozăvescĭ.

O oră și jumĕtate după aceea Tudor ajuns în tabĕra luĭ Tunsu sta cu cumnatul sĕŭ pe un buștean sub umbra unuĭ ștejar și vorbeaŭ încetinel:

— Ce tătariĭ să aibă biata Stanca? întrebă Tunsu cu îngrijire.

— Nu sciŭ ce are, cumnățele dragă, rĕspunse vêndătorul cu o voce prefăcută, că din ḑorĭ de ḑi nu maĭ bagă limba în gură și strigă și țipă de-țĭ împue capul ca să viĭ s'o veḑĭ maĭ curênd că o să móră.

— S'o ferescă D-ḑeŭ de una ca asta; nu i-ațĭ făcut ceva, nu a-țĭ chemat vr'o babă să-ĭ descânte?

— Cum de nu! dar de surda, țipă într'una ca din gura șarpeluĭ. Să-țĭ facĭ pomană cumnate să viĭ că până mâne n'o maĭ găsescĭ cu ḑile.

— Bine, viŭ; Paraipane, strigă apoĭ adresându-sĕ către grupa, de haĭducĭ, care sta tolănit pe iarbă în apropiere, pune caiĭ la căruță și tu Sbanciog frate pune înăuntru patru perechĭ de pistóle și cartușe din destul ca să dăm o raită până în Grozăveștĭ căcĭ e Stanca bolnavă. Păcat că e bolnav și moș rĕspopa Alexe că ar fi mers și el cu noĭ, că el să pricepe la ierburĭ de leac.

Într'o clipă căruța fù gata. Tunsu sĕ sui în trăsură. Paraipan sĕ așeḑă pe capră ca să mâne caiĭ și Tudor încălecă pe bălanul luĭ ca să le mérgă înainte să vaḑă de siguranța drumuluĭ. Cum eșiră la luminiș, Paraipan care sĕ vede, fusese în tinerețe vizitiŭ, puse caiĭ în galop și într'o oră sĕ vĕḑură trecênd repede pe lângă cârciuma Albă din capul satuluĭ Bragadir.

Într'acest timp dorobanțiĭ sĕ dusese la Grozăvescĭ, pusese la popreală pe Stanca care amorțise de frică, vĕḑându-sĕ arestațĭ și pe urmă sĕ ascunsese sub pod și așteptaŭ. Pe când sórele apuind începuse să rĕspândéscă pe orisont o lumină roșiatică care transforma noriĭ dimprejur